

Cooperativa Agrícola

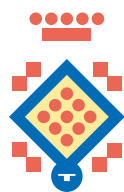
Caixa Rural de Vilaplana

AJUNTAMENT
DE VILAPLANA

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

CONSELL COMARCAL
DEL BAIX CAMP

LO

PEDRÍS

10

VILAPLANA
Desembre 2002

BUTLLETÍ TRIMESTRAL D'INFORMACIÓ

www.lopedris.com

BON NADAL 02

Desembre
2002

editorial

Torna a ser Nadal i des d'aquest editorial voldríem desitjar-vos Pau, Amor i Bona Voluntat, però la veritat és que hi ha gent que ens ho fa força difícil.

Quan, des de la Conferència Episcopal espanyola, ens renyen pel nostre nacionalisme i no pel seu, hauríem de posar-hi bona voluntat i desitjar Pau per a tothom. Quan, des del Govern de la nació espanyola, ens volen embolcallar amb una gran bandera, oblidant-se de la nostra, hauríem de posar-hi bona voluntat i desitjar Pau per a tothom. Quan diuen que els pagesos no els volen matar de gana, però tampoc no els deixen viure, hauríem de posar-hi bona voluntat i desitjar Pau per a tothom. Quan ens renyen perquè diuen que no som solidaris si no acceptem el Pla Hidrològic nacional, també hauríem de desitjar Pau per a tothom.

Solament per una vegada, i que ningú no s'ofengui, des d'aquesta columna voldríem demanar a tot Espanya que a l'hora de fer la carta a SS.MM. els Reis d'Orient, cadascú de nosaltres demanés una ampolla d'aigua per a tota la gent de les terres de més enllà de l'Ebre. Amb 36 milions d'espanyols solidaris alguna cosa solucionaríem. Oi que sí?

La Marina Basora ens ha dibuixat a la portada un tret característic de Vilaplana: esperar els Reis estirant el rascle, perquè Ses Magestats es recordin dels nens i les nenes del poble.

LO PEDRÍS

Edita: Lo Pedrís
NIF: G-43640267

Coordinació:
J.M. Garcia
Dolors Joanpere
Hilari Juanpere
Josep de Las Heras
Maria Huguet
Jordi Maríné
Teresa Mateu
Josep Mestre
Josep M. Musté
Mei Salvat
Teresa Serra

Assessorament:
Tià Anguera
Antònia Farré
Maite Mestre
Carme Magí

Col·laboració especial
Ramon Amigó

Maquetació i disseny:
Maria Casanova

Portada:
Marina Basora

Preimpresió:
Serveis Integrals
de Preimpresió sl

Impressió:
Arts Gràfiques l'Estel - Reus

DL T-1553-2000

Tirada: 350 exemplars
Preu: 2,50 euros.

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. *Lo Pedrís* no assumeix, necessàriament, les opinions que els col·laboradors manifesten en llurs articles i opinions ni s'hi identifica.

sumari

- editorial, 2
- entrevista, 4
- comiat d'en joan carletes, 5
- qüestionari, 5
- grip i refredat comú, 6
- una senyora pedregada, 7
- de pas per la meva terra, 7
- parlem bé, 7
- el general almusar, 8
- la mussara i els seus masos, 9
- quin rovelló és qui?, 10
- parlem de l'oli, 11
- el racó de la llar, 12
- endevinalla de nadal, 12
- nadal, 12
- records nadalencs, 13
- pregó de nadal, 13
- anunciata, 13
- petita història dels quatre molins de vilaplana, 14
- opinió, 15
- activitats, 16
- demografia, 17
- la nostra cuina, 18
- fototeca, 19
- la fresca, 20
- contes a la vora del foc, 22
- la mort del llop, 23
- opinió "on-line", 24
- les actes de l'ajuntament, 25
- racó per a la meteorologia, 26
- la roca bufadora i l'ou com balla, 26
- passatemps, 27

GRÀCIES A L'ATENEU INFORMÀTIC

Hola! Amics i amigues de *Lo Pedrís* de Vilaplana! L'equip de redacció de la revista voldria expressar la més profunda gratitud i donar la sincera enhorabona als promotors i creadors d'aquesta magnífica pàgina Web, entenguí's, Pep, Joan i Siscu.. Tots tres, per als qui no els coneguim, membres actius de l'Ateneu Informàtic de Tortosa. Gràcies, en primer lloc, pel vostre acurat, precís i preciós treball a l'hora de crear la pàgina. En segon lloc, gràcies perquè ens faciliteu, i molt, la nostra tasca a l'hora d'introduir, ordenar i corregir els diferents articles que ens van arribant a la redacció. I, per últim, gràcies perquè amb la creació d'aquesta pàgina, feu possible que un ampli ventall de públic pugui participar activament a conformar una plataforma cultural que, sens dubte, ens servirà per a identificar-nos com a poble. Repetim, moltes gràcies, i, com diem per les muntanyes del Baix Camp, endavant les atxes!

LA REDACCIÓ

Visiteu la nostra pàgina web: www.lopedris.com

A casa nostra també fem

recollida

selectiva

*Ara
només depèn
de tu!*

CONSELL COMARCAL
DEL BAIX CAMP

Dr. Ferran, 8 - 43202 Reus - Tel. 977 32 71 55 - Fax 977 32 17 73
ccbaixcamp@altanet.org - www.baixcamp.altanet.org

CARME GUARCH MICHAVILLA

La Carme del Bar: "Hem passat les mil i una"

Carme Guarch (1919), coneguda més popularment com la Carme del Bar, és originària del Forcall, província de Castelló de la Plana, i viu al poble des de fa 54 anys. A Vilaplana va regentar, amb mestratge, junt amb el seu espòs, Juanito, un Bar Fonda durant més de dues dècades. Com moltes dones de la seva generació, que van patir els estralls de la guerra i la cruesa de la postguerra, ha fet front amb valentia a totes les adversitats que se li han presentat i ha treballat d'allò més per poder tirar endavant la seva família. Des dels seus primers passos laborals a l'hospital Sant Pau de Barcelona, quan era quasi una nena, fins arribar a la vellesa per guanyar-se una més que merescuda jubilació, la infatigable Carme ha fet un ardu camí que volem descobrir en la present entrevista.

Encara que la Carme porta nombrosos anys a Vilaplana, notem que no ha perdut aquell accent característic de les terres frontereres del sud de Catalunya. Per això, la primera pregunta que li fem fa referència al seu lloc de procedència. On vas néixer, Carme?

Vaig néixer al Forcall, al costat de Morella.

I del teu Forcall natal, ja vas venir cap a Vilaplana a treballar?

No, no, molt abans vaig anar a treballar a l'hospital de Sant Pau de Barcelona, quan només tenia 13 anys. Com que era molt menuda, en principi em van posar a la cuina a pelar patates. Quan vaig ser més grandeta i gràcies a la mediació del meu oncle que era "Hermano" d'aquell hospital, em van posar d'infermera en una sala de malaltes, després amb canalla i per últim amb grans. Però amb la guerra van matar l'oncle i vaig haver de marxar d'allà.

I després de l'experiència a l'hospital de Sant Pau, on vas anar i què va passar?

Llavors me'n vaig anar a València i em vaig haver de posar a servir. I vaig conèixer el Juanito, el meu futur marit, que hi feia el soldat. Després el van portar a Tarragona i jo vaig tornar a Barcelona, pensant-me que estariem els dos més a prop. I un dia el Juanito va venir i em va dir: "Vinc a prendre't que ens hem de casar". Em vaig espantar.

Però, com va ser que vas fer cap al poble?

Doncs mireu, resulta que el Juanito treballava de jornalier per un tal Miquelet de Vinebre que era guarnicioner. El Juanito

tenia una germana que anava a Riudoms a collir bajoques amb dues dones de Vilaplana que eren de cal Mano (l'Assumpció i l'Agneta). Van ser elles que van dir a la germana del meu marit el següent: - "No tens un germà que és guarnicioner? Doncs, ja li buscarem feina a Vilaplana". I així va ser com, casualitats de la vida, vam arribar fins aquí.

I en quina casa us va instal·lar en primer lloc i de quin any parles?

Vam quedar-nos a dormir a casa de les Manes, a cal Balamero, la casa que fa cantonada quasi arribant a la plaça de la Riba. Vam arribar l'any 48, que va ser quan em vaig casar.

Abans feies referència a l'ofici de guarnicioner que feia el teu home i el Miquelet. En què consistia exactament?

Eren les persones encarregades de fer o d'arreglar els collars o altres arreus que es posaven als cavalls, muls o altres animals per anar ben guarnits.

Però a més de guarnicioner, molts encara recordem el Juanito com aquell sabater que tan aviat t'arreglava unes sabates com et cosia una pilota de cuir punxada. No és veritat?

Sí, sí, i tant. Ell ho va tocar tot, perquè no va tenir més remei ja que no hi havia ningú més al poble que ho fes. El Miquelet ja ho feia i li ho va ensenyar.

En aquells temps tan difícils, des de molts punts de vista, però sobretot de veritables dificultats econòmiques i més encara per l'emigrant que acaba d'arribar, com va ser que vas ser tan valents de muntar un bar al poble amb la feinada que ja teníeu?

Perquè el Miquelet va dir al meu home de

entrevista

comprar-lo i jo entenia que era, encara que difícil i dura, una bona opció de futur. En aquells temps, no teníem ni cinc cèntims, estàvem pelats com a rates. Llavors vaig agafar el Pepet i la Tereseta, i a canvi de tenir cura d'ells ens van donar la casa i un tros petit de terra. Així vam poder estalviar. Mentrestant, el Juanito es va dedicar a arreglar i fer sabates, i els basts dels animals. Jo també treballava al bar i anava a buscar llenya per aquests boscos per a una estufa que teníem al bar i amb la qual es podien escalfar els vellets. A més, la llenya també em servia per a cuinar. Portava uns feixos tan grans que quan arribava al pont del Mallafrè deixava el sac i deia al Juanito que anés a pujar el sac i ell em deia: - "Ja hi aniré jo". I jo li deia: - "Tu deixa-ho per a mi que has de guanyar un duro fent trastos d'estos". Treballàvem igual que locos. Però gràcies a tots aquells esforços, els meus dos fills van poder cursar una carrera que els ha obert moltes portes al món laboral.

Cuinaves tu sola, o t'ajudava algú?

Sí, sí, el menjar el cuinava jo sola. Un dia el Ricardo Plana em va dir: - "Carme cada vegada que em passes aquestes truites pel davant me les menjaria jo", o - "Quina olor que fan!" I una vegada el jaio Carletes em va dir: - "Carme treballes molt, però seràs milionària". Jo vaig pen-

Grup de
Teatre
de Vilaplana

sar, si m'he de fer milionària anant a buscar llenya, estic salvada!

Quines altres anècdotes recordes ?

Per exemple que venia gent de tot arreu, com ara de Suïssa. Alguns eren capellans i es quedaven a dormir i a menjar perquè també oferíem un servei de fonda. Els capellans suïssos dormien a dalt del nostre pis. Als vespres, després de sopar al bar, tocaven la guitarra i cantaven cançons amb altra gent del poble. Jo sortia a fora i deia: "Vostè segueix aquí, i vostè passi cap allà", etc. Venien uns i deien: - "Queremos cenar". I què volen? *Salchichón*, deien. Me'n recordo que un dia els vaig fer truites amb patata i ceba. Hi havia molta feina però s'ho passaven molt bé.

A alguns encara ens ve a la memòria aquelles antigues i boniques taules de marbre blanc que trèieu al carrer quan arribava la Festa Major d'octubre a Vilaplana.

Sí trèiem les taules al carrer, posaven sardanes, teníem un tocadiscs que ja havia comprat el Miquel. Ell guarnia el carrer amb cintes per la festa major i la gent feia el vermut fora. També recordo un any que vam posar el servei de bar en un envellat que es va muntar per la Festa Major als darreres de l'hort de la senyora Lola.

El Bar Fonda que portàveu tenia algun nom?

No li vam posar nom, però tothom li deia el Bar del Juanito.

Com ho sabia la gent que feies dinars, i que a més era una fonda?

Pel boca a orella, tant els soldats com els estrangers un ho deia a l'altre.

Va ser amb la implantació del campament dels Castillejos quan va notar que aquí baix, al poble, hi havia més moviment econòmic?

No del tot ja que els soldats només podien baixar els diumenges. El període de més bonança econòmica va venir més tard.

També tenim entès que albergaves plegadors i plegadores ?

I tant que sí. Després em va agafar per tenir a casa tots els plegadors d'Andalusia, i els tenia a dalt amb lliteres. I molta

gent em va donar llits, el Pep Fum per exemple. Vaig agafar i vaig dir al Juanito que comprés borra per fer els bardons, que en comprés més i jo faria els matalassos i jo mateixa els vaig fer. Vaig anar a ca la Maria Francisca a comprar retalls de roba de tota manera, i cap a la golfa a fer matalassos.

En quina època va tenir més gent a dispesa?

Era l'època que anaven bé les avellanes i venien molts plegadors de fora. Eren els anys 70 i 80. N'hi havia que eren pobres com jo i els amos no els volien gaire a casa, la qüestió és que venien cap a casa meua. I jo el que vaig fer va ser anar a parlar amb els amos i els vaig dir que jo agafaria els plegadors però que fossin els amos els que em paguessin el dissabte perquè n'hi havia uns que eren uns frescos. A la millor al matí, marxaven, tu et pensaves que havien anat al tros, i ja no els veies més. El Juanito deia: Sort que m'estic jo al calaix i sé el que fem, perquè no m'ho creuria mai. Entre la feina i el xivarri de baix dels estrangers, dels plegadors, dels clients, de cultivar la mica de terra... no sé com donàvem l'abast. El Juanito deia: Com pot ser que fem tant? També he de dir que els nostres fills, el Joan Anton i l'Emparín, ens ajudaven a tirar endavant tota aquella feina que se'ns presentava.

O sigui que abans que arribés la moda del turisme rural avui tan en voga, vosaltres ja el va posar en pràctica a la vostra manera. En total, quants anys va tenir obert aquest establiment

que tan bons serveis va donar al públic ?

Un total de 21 anys, just un any abans de morir-se el Juanito.. Ell era un sant, era molt bona persona, però no tenia caràcter per a la gent, i jo li deia: "Tu posa't darrera el taulell". Ell de comptes en sabia molt, jo no. El meu era el tracte amb la gent i portar la cuina.

Què se n'ha fet de tot el mobiliari del bar ?

Uns estrangers ens van comprar les taules i l'Antonio paleta, que va viure uns anys a ca la Serafina, es va quedar el congelador i la barra.

No us heu plantejat, tu o els teus fills llogar els baixos on va regentar el bar?

No, ara, no. I això que fa poc un estranger m'ho volia llogar.

Després de tants i tants anys de treballs, de lluita constant, de suors, d'alegries, de tristeses, en definitiva, de quasi tota una vida dedicada al servei hostaler de Vilaplana, tu, Carme, guardes un bon record d'aquest poble on vas decidir un dia venir a viure i on vas créixer junt amb els teus?

Sí, molt. Encara que hem treballat de valent i hem passat les mil i una per tirar endavant, tinc en general un bon record. La gent m'han ajudat venint al bar i alguns d'ells m'han donat suport afectiu quan més el necessitava. I del veïnat estic contenta de tots.

DOLORS JOANPERE I PITXI

C. Casal, 3
Tel. 977 81 56 52
43380 VILAPLANA (Baix Camp)

COMIAT D'EN JOAN CARLETES

Aquest dissabte passat, després d'una llarga malaltia, moria a l'edat de 89 anys en Joan Pellicer i Bigorra conegut per tots els vilaplanencs com "Carletes". Durant vint-i-cinc anys llargs fou l'alcalde de Vilaplana (del 1948 al 1974) un període de temps difícil, més en els primers anys per l'escassetat de recursos en les finances locals dels ajuntaments. Cal saber que la renda per càpita a la Catalunya de l'any 1932 no es va assolir fins al final dels anys seixanta i que pràcticament abraçaa el

període en què fou alcalde. La data posa de relleu com d'eixutes devien estar les arques municipals de l'època.

Per la meua edat, de la vessant política com alcalde, no tinc elements suficients per a poder jutjar objectivament la seva tasca, però segur que en les decisions preses n'hi va haver unes de més encertades que unes altres. En el seu mandat es van fer obres importants de primera necessitat per al poble com les escoles, la casa del metge, l'arranjament de carrers, serveis de clavegueram, aigua i llum, a les quals potser ara no

donem la vàlua que tenien per l'època. Però per a mi, d'en Joan «Carletes», la vessant més important és la humana i de servei a la comunitat, feta durant anys de manera altruista, honrada, honesta i desinteressada. Sens dubte, jo em quedo amb l'última, encara que és difícil de mesurar, més ho és encara de fer avui amb els temps que corren.

Descansi en pau!

Vilaplana a 22 d'octubre de 2002

TOMÀS BIGORRA I MUNTÉ

qüestionari

Què li sembla "Lo Pedrís". Què li agrada més? Hi troba a faltar alguna cosa?

Josep Maria Llauredó Salvat

És molt important per un poble tenir un mitjà de comunicació com: *Lo Pedrís*. Crec que és un vehicle de difusió molt ben fet. La seva qualitat és molt clara, dins uns continguts molt atractius. Que per molts anys pugueu seguir fent història a Vilaplana.

M. Dolors Llauredó Anguera

El trobo molt encertat; tant la idea original, com la manera que teniu de portar-la a la pràctica. L'encert més gran és que parla de coses nostres, quotidianes, històriques i és molt participatiu. La gent de fora de Vilaplana encara us hem d'estar més agraïts ja que al nostre poble no hi ha una publicació com *Lo Pedrís*, ni res que s'hi assembli.

Pilar Prades Aymamí

Ara no ho sé, m'agafes sense pensar-ho. Potser m'agradaria que hi sortissin remeis casolans, medicinals. Remeis de les herbes, qualitats d'algunes fruites, no sé, m'agraden aquestes coses.

Mira, quan porteu la revista, el primer que miro són els dibuixos de la canalla. M'agraden molt, és una secció molt simpàtica. A veure si puc aconseguir que el Guillem en faci algun altre, però no té gaire paciència.

Roser Mestre Salvat

Francament, he de contestar que força interessant, sí, sí, i no ho dic per quedar bé. Té un contingut ben variat, tothom que hi escriu ho fa molt bé. M'agrada tot en general, però com que a mi m'agrada la Història gaudeixo molt amb l'apartat de totes les cròniques que es fan de Vilaplana, així coneixent-la l'entenc i l'estimem encara més. Ah! demanaria al fill de la Nuri "Bidó", en Jordi, com a professor d'Història que és i que en sap molt, que ens delectés sovint amb les seves explicacions, sobretot que ens expliqués petits fets històrics, ja que els grans ja ens els glorifiquen prou els llibres. La meua enhorabona a tots els que feu possible aquesta publicació que, personalment, segueixo amb molt d'interès.

Isabel Ferré Vergés

D'entrada, m'agradaria felicitar a tota la gent que col·labora i fan possible la revista. Sempre l'espero amb il·lusió ja que em fa molta gràcia la gent que hi escriu.

També voldria destacar la funció que té com a eina de comunicació local, on tothom pot donar la seva opinió o expressar les seves idees lliurement.

D'altra banda, m'agraden força les fotografies que van sortint, tant les de la fototeca com totes les altres; considero que són unes imatges que formen part del nostre poble i la seva gent. Tampoc no voldria oblidar-me de les portades, puix que trobo força original que siguin fetes pels diversos artistes locals.

I per acabar, potser hi trobo a faltar que es parli més de filosofia, ja que a mi és un tema que m'agrada molt; malgrat això la trobo molt interessant.

Fe d'errates

A la fotografia de la fototeca de la revista núm. 9 vam posar Josep Aixalà quan en realitat hi havia d'haver Josep Aymamí. I a l'apartat de la fresca el nom de Júlia Charlez havia de ser Júlia Charles.

construccions

JOAN MESTRE SL

C. Major, 32-3r • 43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 51 73

GRIP I REFREDAT COMÚ

El virus es transmeten per gotetes de saliva en parlar, tossir o estornudar, o bé, amb el contacte directe amb persones o objectes. Aquests virus són altament infecciosos, amb elevada facilitat de contagi, el qual es pot produir des de 24 hores abans i fins a 5 dies després de l' inici dels primers símptomes.

LA GRIP

La grip és una infecció vírica de les vies respiratòries, molt contagiosa. A Catalunya arriba amb l'hivern, la majoria de les vegades a partir de la segona quinzena de desembre.

Cal diferenciar la grip d'altres infeccions víriques més benignes que donen símptomes semblants.

La grip té un començament brusc, amb febre alta (38-40 °C), dolor muscular, tos seca, mal de cap i de coll, sensació d'enfredoriment, malestar general i cruiximents (en castellà, aquest quadre es coneix com a "trancazo").

Consells higienicodietètics:

- Repòs, i si convé, allitament
- Augment de la ingesta de líquids; és adequat l'ús de certes infusions de plantes antitossígenes, expectorants i antisèptiques
- Dieta lleugera
- Cal no abrigar-se massa i mantenir l'ambient humit
- És convenient fer servir mocadors d'un sol ús
- Renteu-vos les mans amb freqüència i no utilitzeu les mateixes tovalloles del malalt
- Augmenteu de consum de vitamina C que ajuda a mantenir actives les defenses de l'organisme. La vitamina C es troba en verdures, hortalisses o fruites fresques com la col, els espinacs, el tomàquet, la taronja, la llimona, el kiwi, etc.

Tractament farmacològic:

- Analgèsics i antitèrmics
- Antitossius.

No utilitzeu antibiòtics, tan sols n'està indicat l'ús quan hi ha complicacions, com per exemple bronquitis i pneumònia.

Vacunació contra la grip

Els virus gripals continuament canvien; per això, cal vacunar-se cada any contra virus que arribaran amb l'hivern.

El període ideal de vacunació és durant els mesos d'octubre i novembre.

La vacuna protegeix contra el virus de la grip, però no del refredat comú.

Han de vacunar-se les persones més grans de 65 anys, les internades en institucions, les que pateixen malalties cardíacques cròniques, les que tenen malalties renals, les diabètiques, i les persones immunodeprimides. També, es recomana la vacunació a les persones que poden transmetre a altres persones dels grups de risc, i a les que ofereixen o treballen en serveis essencials a la comunitat.

EL REFREDAT COMÚ

És una infecció vírica aguda de les vies respiratòries, molt contagiosa, que pot presentar-se a qualsevol època de l'any.

Normalment, el refredat comú no presenta febre i es caracteritza per la inflamació d'una part o del conjunt de les vies aèries (nas, sinus, gola, laringe i també tràquea i bronquis).

Després d'1 a 3 dies d'incubació, el refredat es caracteritza per estornuts, mal de gola, picor a la gola, mal de cap, rinorrea transparent, fluïda i abundant.

Tractament farmacològic:

- Analgèsics i antitèrmics
- Solució salina i descongestius tòpics per tractar la congestió nasal
- Antisèptics bucofaríngis i caramels suavitzants de la gola.

No és adequat l'ús d'antibiòtics pel tractament del refredat comú, exceptuant els casos de complicacions, com poden ser otitis o sinusitis.

Els consells higienicodietètics són els mateixos que els de la grip.

M. TERESA HUGUET I VILELLA

SOLUCIONS PASSATEMPS
MOTS ENCREUATS:
HORIZONTALS: 1-VILAPLANA 2-ENROCADES 3-L-REC/S 4-OMET/
AIRE 5-CADA/REUS 6-IRA/NAS 7-T/TRUCS/O
8-AU/O/O/9-TESTIMONI
VERTICALS: 1-VELOCITAT 2-IN/MAR/UE 3-LR/EDAT/S 4-AORTA/ROT
5-PC/UE/U/I 6-LACAR/COM
7-AD/ENS/O 8-NE/RUA/ON 9-ASSESSORI

PASCAL PELLICÉ MARINÉ

Electricitat - calefacció

Carrer Major, 40
Tel. 977 81 53 28

43380 VILAPLANA

AUTO ESCOLA

CATALUNYA

Pl. del Nen de les Oques, 8 - Tel. 977 32 23 19 - REUS

UNA SENYORA PEDREGADA

L'any passat, el 2001, començament de segle i de mil·lenni, va ser molt diferent dels altres passats. Fa bastants anys que a l'estiu no feia tanta calor, al final de tardor va fer una pedregada que va aixafar totes les olives, la verdura i la fruita. Un dia que estàvem parlant amb dones de la meua edat, deien que no havien vist mai una pedregada així. Però jo sí que me'n recordo d'una de molt grossa.

Pels volts del 19 o 20 de juny de l'any 1940, la meua mare "la Carmeta Dama", una dona coneguda per la Carme Racona i jo, anàvem a la tarda a collir cireres en un tros més amunt de les Tosques. Quant vam ser a la vall de cal Manco, es va posar a ploure. Vam anar cap a la caseta de cal Suàs, on hi havia el Pep Suàs i el seu pare. Era una barraca de volta i, com que plovia tant, quan feia una estona que érem a dins, ja ens mullàvem.

Allà davant hi havia el Salt de l'Agustí, per on baixava molta aigua, i feia uns llamps i trons terribles. Quan en feia un d'aquells tan forts, el pare del Pep Suàs (que era un home molt vellet) deia: "- Renoí, quines esqueixades de bacallà!"

Com que jo era molt joveneta (tenia 9 anys) i no ho havia sentit a dir mai, em va fer molta gràcia i després a casa meua, quan tronava, sempre ho anàvem comentant.

Com que en aquella caseta ens mullàvem, vam decidir anar a la de cal Manco, però és clar, s'havia de passar pel camí de la Mussara i com que baixava tanta aigua i jo no podia passar, el Pep Suàs em va haver de pujar al coll. Allà vam fer foc i ens vam eixugar una mica. Finalment, quan es va calmar el temporal, vingà, cap a Vilaplana!

Quan baixàvem cap a casa, ja vàiem que, el que a dalt havia estat aigua, aquí a baix va ser pedra, i molta. Va aixafar les rames del avellaners, totes les vinyes, fruiters i verdures, és allò que se'n diu "no va deixar un ram verd".

L'última aventura és que, quan vam arribar a la font de les Creus, no poguérem passar el riu. Quan feia una estona que ens esperàvem, veiérem el Pep Cinto que anava al corral dels porcs, el vam cridar i va anar a buscar el seu cunyat, l'Antonet i, amb taulons, una corda i una colla de gent que mirava, vam poder passar a l'altra banda.

En aquell temps, quan parava de ploure, tot el poble anava al pont del Mallafre a veure com baixava la riuada. Des d'aquell dia, el meu pare, el Cisquet Gori, sempre deia que quan era mirant allí, al pont, amb els meus germans, creia que em veia baixar a mi perquè la tempesta m'havia arrossegat.

Gràcies a Déu tot es va acabar bé. I ara, que tinc 71 anys, encara ho puc explicar.

M. CARME DAMO

DE PAS PER LA MEUA TERRA

Que bonic és somniar. Somnis d'utopies, somnis fantàstics ... Somniar quelcom que et fa feliç ... Somniar.

Avui he tingut un d'aquests somnis. He somniat asseguda en un "malacò" de la carretera de la Mussara, a la falda de la muntanya, al peu del pont del mas de Mariner. Sentia el sorollet de la font, veia la taula rodona, de pedra, l'aigua cristal·lina, beguda amb un got que es plegava. La mona, l'amanida d'enciam tendre, els primers ceballots, les olivetes, l'ou dur i la llonganissa seca.

He parlat amb molta gent, alguns vius, molts d'altres gaudint ja de la joia eterna. Quants records! I que bonic poder-los viure contemplant aquesta verdor de primavera, el groc viu de la ginesta, amb aquest ventet suau i aquest cel blau, sota el cingle rogenc i blanc, ple de pau i de misteri.

Quan més gran és el bagatge de paisatges, llocs, altres cultures i races, quan més obro el cor a la universalitat, més estimo aquest raconet de la meua terra.

Vilaplana, aquest és el bressol de tot el que sóc. La meua riquesa interior s'ha format al gresol d'aire i el sol, del vent que bufa del nord, del serè i del llevant, del cel blau i dels "torrals", del silenci i del refilar dels ocells, el cant del grill anunciant calor d'estiu, del voletejar d'orenetes.

La meua fe és de teia, d'arrels profundes d'alzines, de pins i d'oliveres.

L'esperança la tinc tendra com les flors dels cirers i ametllers que cada any, amb el tronc sec, ens porten olor d'una nova primavera.

I per sobre de tot l'amor, amor que he mamat en aquesta terra. No he tingut necessitat de discursos o debats. A cal Cisquet he viscut què és estimar, què és la generositat, la donació i la tendresa.

Aquesta fe, esperança i amor compartits amb la gent vilaplanenca, amb qui he conviscut la joventut i infantesa. Els valors viscuts als primers anys de la nostra existència perduren. És aquesta una gran herència.

Avui, tot somniant, he donat gràcies al bon Déu per haver nascut en aquesta terra.

Voldria seguir somniant... Somniant un futur ple d'esperança, on la fe i l'amor continuïn arrelant ben fort en la gent de Vilaplana.

ANA M. AYMAMÍ

parlem bé

Hem de corregir certes paraules forànies en la nostra llengua

Mai no direm:

HUELGA
DESPIDO
DESPEDIR
SECUESTRO
SECUESTRAR
TIRO

Hem de dir:

VAGA
ACOMIADAMENT, COMIAT
ACOMIADAR, DESPATXAR
SEGREST
SEGRESTAR
TRET

EL RECTOR

VILAPLANA

EL GENERAL ALMUSAR

Almusar, escrit així, seria una paraula oxitona de la qual, per feminització, podia haver derivat Almus[s]ara.

Passa sempre, i pertot arreu, que els noms de lloc –i també els de persona, però sobretot els de lloc– es pretén que tinguin un referent, una etimologia, un origen que els expliqui amb llenguatge clar actual. Costa d'admetre que un nom de lloc no tingui una equivalència en la llengua corrent. I quan aquests noms queden opacs, és a dir, quan a primer cop d'ull no suggereixen res a l'enteniment de la gent d'avui que els utilitza, llavors passa sovint que el poble, la veu popular –o, més aviat, algú del poble i els altres se'n fan ressò– inventa un argument o una llegenda més o menys enginyosa amb la finalitat que el nom agafi un sentit. És el cas de Cornudella, amb “el corn d'ella” (de la comtessa perduda pel bosc i retrobada gràcies al corn que va fer sonar).

D'aquest general Almusar no se'n sap res. La història no en parla i apostaria qualsevol cosa que és un general imaginari que va ser inventat perquè quedés justificat el nom de la[M]ussara. El meu distingit amic Salvador Joanpere Estivill en parla i fa constatar, amb prudència, “segons he sentit contar” (*Lo pedrís*, 08, juliol 2002, p. 14). A part d'aquesta versió popular sobre la procedència del nom, n'hi ha unes altres, de diguem-ne sàvies, posades en circulació a nivells intel·lectuals, de gent entesa i de bon crèdit. Les explicaré sense pretendre de desbancar ni de desvirtuar aquesta del general que he dit abans perquè, en aquestes coses, cal tendir a donar la raó a la veu popular. Però no fa cap mal de conèixer allò que en pensen els que han estudiat la matèria partint de coneixements extensos en el camp de les llengües.

El nom surt en documents molt antics i escrit de maneres poc o molt diferents, tot i que no gaire. *Zamuszarra* i *super ipsam Almosaram*, en papers en llatí del segle XII, i d'aquell mateix segle es té constància de *sobre Almozarra*. Al segle següent, surt *De almuçara* i, a mitjan segle XV, *Laumuçara*. I, en papers antics, n'hi deu haver moltes altres anotacions que no hem vist.

El primer que sabem que es va interessar per estudiar acadèmicament aquest nom va ser el sacerdot arabisista aragonès Miguel Asín Palacios, investigador de la filosofia i la teologia musulmanes. Va dir que el nom de la població estava emparentat amb *al-musárat*, que és la forma substantiva del verb *asára* ('marxar, dirigir-se') i doncs el substantiu seria equivalent a 'indret de marxa, indret destinat a marxar' o, més lliurement, 'hipòdrom' (recinte on es disputen curses de cavalls). Més tard, el *Diccionari català-valencià-balear*, d'Alcover-Moll, edició de 1980,

proposa un sentit equivalent: 'el cós, l'estadi'. Després, en parla Joan Coromines i coincideix, si fa o no fa, amb les opinions que acabo d'expressar perquè li dóna el sentit de 'passeig, lloc per passejar-se', com a relacionat amb l'àrab *musâra*. Probablement que Alcover-Moll –potser a la primera edició del diccionari que he dit, que és de 1926, que jo no he tingut ocasió de consultar– havien donat una interpretació diferent a la paraula, perquè Coromines els retreu –és habitual en ell de fer retrets, generalment encertats– que haguessin dit que equivalia a 'espai pla fora de la muralla d'una ciutat'.

Hi ha, doncs, coincidències de parers entre els investigadors seriosos, i Mn. Antoni M. Alcover i Francesc de Borja Moll també ho eren, de seriosos, encara que el 1926 no l'haguessin encertada. Per començar, tots coincideixen a dir que el nom procedeix de l'àrab. No sap ningú si el poble ja existia i era habitat, abans que arribessin els musulmans per ací. Allò que és innegable és que el lloc –els cingles, els plans, la serra– ja hi eren i que la gent els devia conèixer amb un nom o altre, però ningú no sap, fins ara, quin era aquell nom. Tot el que es pugui dir d'abans de l'arribada dels mahometans seran hipòtesis que no es poden descartar ni donar per vàlides mentre no hi hagi elements segurs de comprovació, uns elements que fins ara no sabem que s'hagin trobat.

En segon lloc, que la paraula àrab d'on ve el nom es pot traduir per 'hipòdrom', 'cós', 'estadi', 'lloc per passejar-se', que són, fet i fet, uns sentits equivalents. Val a dir que hem deixat de banda una altra proposta d'Asín Palacios, que parla de la veu *al-muzara'at*, substantivació del verb *zára'a* 'arrendar'; l'hem descartada perquè aquesta equivalència no se'n ajusta tan bé com l'altra a la topografia.

A partir d'aquí, el bon coneixement del territori ens permet de fer unes conclusions paral·leles. El terme de la Mussara, posat damunt dels grans cingles que clouen el terme –el terme antic– de Vilaplana i que tiren encara cap a ponent fins a trobar el d'Alforja i el d'Arbolí, cap a llevant, per damunt del de l'Albiol, fet i fet de conjunt entre el mas dels Frares i el de l'Onclet, constitueix una extensa plana, de cap a set quilòmetres de llargària, no gaire ampla i poc accidentada, ratllada només amb petits comellars poc fondos i amb uns colls lleugeríssims allí on es produeix un canvi de vessant, cap al riu de Siurana, per un cantó, i cap al riu de la Glorieta, per l'altre, tota ella –aquesta plana– situada per damunt dels 900 metres sobre el nivell de la mar. És un espai, doncs, adequadíssim perquè els cavalls hi puguin córrer a lloure, amb uns obstacles, en tot cas, ben petits. En canvi, Siurana, la capital del domini àrab

d'aquesta zona, no té espais propicis per als exercicis eqüestres. Es podria parlar de les Albergades, l'únic lloc planer damunt dels cingles siuranencs, però tenen una extensió, a tot estirar, que no arriba als dos quilòmetres. Era més convenient l'extensa plana de la Mussara perquè els genets fidels d'Al-là poguessin fer pràctiques amb les cavalleries. Els grans instruments per a la guerra tal com es practicava en aquelles èpoques –els cavalls– i els seus conductors havien d'estar permanentment entrenats i un bon lloc per a l'entrenament era el cós, l'hipòdrom, l'estadi que els era ofert per la llarga plana mussarenca de la qual igualment eren senyors i que ells, amb la seva llengua semítica, anomenaven amb una paraula semblant a la Mussara.

No hauria de fer estrany que algú del país –vull dir un català de per ací, del segle VIII o IX, o sia, de l'època d'arribada i d'estada dels dominadors africans– s'establís a redós de les Airasses i s'hi fes una barraca, o una casa, aprofitant que hi venien sovint els genets de Siurana als quals podia prestar algun servei que fos recompensat econòmicament, potser preparant-los minestra o beguda o oferint-los un racó vora una mica de foc, a cobert, si un dia els atrapava una rufolada d'hivern, o una de les boirades clàssiques. I això, el producte crematístic d'aquest petit servei a membres de l'exèrcit àrab llavors dominador, poc o molt ajudat amb una mica de cereal i de bestiar, hauria pogut generar la naixença de les quatre cases del poble, que abans potser no hi eren. No sap ningú que hi fossin, fins ara. Espero que es noti que això que acabo de dir d'algun català del segle VIII o IX és imaginari, presentat només com una possibilitat.

Hi ha hagut, o hi ha, una colla d'altres llocs que es coneixen amb aquest mateix nom, o un de semblant. Al Penedès, Mussara era el nom d'una parròquia al peu del castell de Foix, i és el nom d'un llogaret a la Ribagorça. Al Bages, al terme de Monistrol de Calders, hi ha el mas Musarra (o Mussarra) i la capella de Sant Pere de Musarra. Al Segrià, un castell era anomenat Almuzara, i el mateix nom duu un agregat de l'Ajuntament de Càrmenes, a la província de Lleó, i un agregat de Boborás, a la província d'Orense. Almozara és un agregat d'Utebo, vora Saragossa. La Almorzara és un agregat de Priego de Córdoba, a la província de Còrdova. I n'hi ha més d'escampats per la península Ibèrica i també algun a Sicília i a la zona de Calàbria. Tots en territoris al seu moment arabitzats. Tanmateix, no sé si els llocs designats amb aquests noms tenen característiques físiogràfiques semblants a les de la nostra Mussara, que puguin servir per a fer-hi córrer els cavalls. Però no m'estranyaria que fos precisament aquest el cas.

RAMON AMIGÓ

LA MUSSARA I ELS SEUS MASOS

El terme de la Mussara és rectangular d'est a oest, amb una longitud d'uns 10 km per 3 km d'amplada aproximadament.

La població en el seu terme ha anat fluctuant al larg del temps, tant la disseminada pels masos del voltant i fins al cingle com la del mateix nucli urbà del poble de la Mussara. Podem fer un seguiment des del segle XV fins al 1960 en què va quedar des poblada:

1497 — 22 hab.	1887 — 300 hab.
1553 — 66 hab.	1910 — 228 hab.
1763 — 77 hab.	1920 — 169 hab.
1845 — 214 hab.	1936 — 88 hab.
1857 — 323 hab.	1950 — 57 hab.
	1960 — 12 hab.

El punt àlgid va ser la segona meitat del segle XIX i començament del XX.

L'efecte del despoblament va començar pels masos, desplaçant la població cap al nucli de la Mussara per, seguidament, desplaçar-los cap al pobles de la plana i el voltant: Vilaplana, la Selva, l'Aleixar, l'Albiol, Castellvell, Reus... No consta, però, que ningú marxés a Tarragona ni a Barcelona. Els factors que hom creu que van provocar tal moviment demogràfic van ser: la duresa del clima, la manca d'aigua i la pobresa de recursos econòmics, així com (d'una manera més puntual) les accions dels "Patacons" i els abusos de poder comesos pel destacament de la Guàrdia Civil existent al poble de la Mussara, al voltant de l'any 1936. L'absència de molins, la mala comunicació entre els masos, l'absència de metge, van acabar d'ajudar en aquest procés.

L'economia era de caràcter autàrquic, s'abastaven de l'aviram, el porc, les patates i els cereals. La fusta, les carboneres, la caca i els rovellons eren utilitzats per arrodonir el pressupost, utilitzant-los en el comerç amb Vilaplana, Maspujols, Reus... La vinya era un altre recurs, fins a la fil·loxera, ho testimonien els marges construïts fins al cingle, que encara podem veure entre els pins i matolls.

En el mapa adjunt, podem anar localitzant els masos sobre el terreny tot i que no hi són tots. Hi falten el mas de l'Abelló, el mas del Camaprim, el mas de l'Onclet, el mas

Mas del Somí. La Mussara. Foto cedida: MACIÀ JUANPERE

d'en Curt, el Maset, el mas d'en Coll, el mas de Morenet i el mas d'en Puço.

Al plànol del poble també podem veure la situació de cada una de les cases.

Pels que només han conegut la Mussara despoblada sembla a vegades difícil d'imaginar que en un altre moment no va ésser així i penseu que s'han d'aprofitar oportunitats, tant per retre homenatge de record a qui hi va viure, com per donar peu a parlar-ne als qui hem arribat més tard. Per sort, encara disposem a Vilaplana de testimonis vius que poden parlar en prime-

ra persona i sempre disposats a fer-ho i també de treball escrit com el llibre de l'Anton Agustench *Records de la Mussara*, explicant anècdotes i una mica de tot ens apropa al que era el dia a dia de qualsevol moment de l'any a la Mussara.

Fonts d'informació:

MACIÀ JUANPERE

Records de la Mussara d'Anton Agustench
revista d'història *Penell* d'Albert Manent

TERESA MATEU

LOCALITZACIÓ DELS MASOS: CONSULTEU MAPA ADJUNT

Josep Tost

Queviures i
Transports

Dr. Mallafrè, 12
Tel. 977 81 50 87
VILAPLANA

**Natura
herbolari**

Tel. 977 77 16 17
Riera de Miró, 19 • REUS

De rovellons n'hi ha un grapat, tots amb les seves diferències, però a tots els anomenem rovellons. I ho són. Però hi ha unes característiques, fins i tot uns noms, que els donen personalitat.

Els noms.

El nom científic dels rovellons és el de lactari, o *Lactarius* (nom científic en llatí), que vol dir que té llet, i això ho podem comprovar si fem un tall a les làmines. El color del làtex quan fem el tall ens dirà quin rovelló tenim a les mans, sempre que ho sigui.

Si ens surt de color pastanaga tindrem un pinetell o *lactarius deliciosus* (Lactari deliciós). Aquest bolet també el coneixen en altres contrades de Catalunya com pinenc, rovelló d'obaga, peratxe. Els castellans en diuen nízcalo, niscalo o seta de pino, els vascos esnegorri, els francesos lactarie déliceux, els portuguesos o cogumelo-de-leite, els italians lepuncendro buono, els anglesos milky agaric, els alemanys echter reizker o kiefern-blutreizker... Quasi tots els idiomes volen dir el mateix, o això vull creure, encara que els francesos no s'han escarrassat gaire, no? I els alemanys, que sembla que ja se'l mengin.

Una altra espècie de rovelló és el *Lactarius sanguifluus* (que flueix sang) aquest té la llet de color violaci. És el rovelló rovelló, però també podem sentir que l'anomenen vinder, esteper, rovelló de solell, esclata-sangs. En els altres idiomes no el diferencien del pinetell, encara que els francesos ara són més originals i li diuen lactarie vineux.

També podem trobar el rovelló vinós o *Lactarius vinosus* que té la llet d'un color més pujat que l'anterior, tirant al del vi. I un altre de ben curiós: *Lactarius semisanguifluus*, al qual si li fem un tall a les cartes, la llet primer és de color ataronjat, després vermell, i després és de color vinós. És com si fos un tot en un.

On i quan es fan?

Sota els pins principalment i si el temps acompanya (cosa estranya), des de finals d'estiu i durant la tardor. A partir d'ací ja depèn d'un ventall de possibilitats: que encertem la rovellonera, que no estigui repassat per parcel·listes, pixapins....(Podeu repassar l'argot en anteriors números del Txinc-Txenc).

Qui és la mare?

El que en diuen la mare del rovelló, resulta que és un altre fong (*Hypomyces lateritius*)

QUIN ROVELLÓ ÉS QUI?

que parasita el bolet i li provoca malformacions: desapareixen les làmines, i queda aquesta part de color blanc. Si ve del pinetell en diuen pinetella i si be del rovelló, rovellola o mare del rovelló.

Ep!!!

N'hi ha un que li diuen rovelló de cabra o rovelló bord (*Lactarius chrysorrheus*), i és el primer que trobem al bosc i ja ens fa dubtar. És un bolet d'una coloració pàl·lida amb llet blanca al principi, que es torna groga en contacte amb l'aire. Es fa sota alzines, roures i castanyers. Ja se sap que en cas de dubte s'ha de consultar un expert, que a Vilaplana n'hi ha molts, i si n'0, rebutjar-los, que ens estalviarem un bon mal de panxa.

Els rodolins.

- Al rovelló cerca-li companyó.
- On hi ha la llora el rovelló plora.

La recepta.

1 kg. de rovellons, 500 gr de macarrons, 2 talls de cavall o vedella tallada a trossets, 1 ceba ratllada, 500 gr de tomàquets ratllats, llet, farina de blat de moro, farigola, orenga, mantega, oli d'oliva, sal i pebre. Agafarem la meitat dels rovellons tallats a bocinets i els fregirem amb oli. Els reservarem. Amb el mateix oli, farem la sofregida dels macarrons amb els ingredients indicats i la resta dels rovellons. Una vegada fet tot això barrejarem els macarrons colats amb la sofregida i ho disposarem en una plàtera per anar al forn.

Per fer la beixamel, per un costat diluïrem una cullerada sopera de farina en un tassa de llet, i per un altre, passarem per túrmix llet i els rovellons que hem reservat al principi. Ha de quedar com un puré. A conti-

nuació sofregirem la resta de la ceba ratllada amb mantega. Una vegada està al punt, hi afegirem la farina diluïda amb llet, el puré dels rovellons i una miqueta de sal, i ho anirem remenant perquè no s'agrumolli. Una vegada tenim la beixamel l'escampen pel damunt dels macarrons, afegim formatge al gust i espoleguem amb orenga. Gratinem al forn i ja ho tenim. Bon profit.

El vers.

Si a finals de l'estiu plou bastant cap al bosc estem anant. Hi anem amb molta il·lusió i a veure si hi trobem algun rovelló.

Amb compte caminarem perquè amb alguna pedra no ensopeguem. Si en arribar molt sents cridar el cistell poc ple està.

L'any que molts se'n fan tothom en sap trobar, i si pocs en surten, la gent igual busquen. Però només els que saben lus raconets ompliran lus cistellets.

Si fem una bona trobada a la brasa en farem una bona escalivada, acompanyats d'alguna costella serà un esmorzar de meravella, hi afegirem uns quants glops de vi que l'àpat ens ajudarà a pair.

I si no n'hem trobat ja ens haurem passejat i a la vegada respirat un aire no contaminat. De dolents no en plegarem sinó, mal de ventre tindrem, i si no el coneixem als entesos ho preguntarem.

Quan la campanya s'haurà acabat pocs o molts n'haurem trobat, i com que no ens desanimem l'any que ve hi tornarem.

Autor: A.S.R.

Text: **JORDI FERNÁNDEZ**

Fotografia: **ANTONI DURAN (S.C.M.)**

Dietètiques Cabré, C.B.

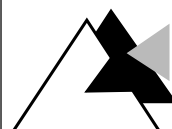
- ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
- HERBORISTERIA
- CONSULTA NATURISTA

C/ dels Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

• Subministrament de papereria i escriptori

Pere Benavent, 23 - Tel. 977 75 77 60
Fax 977 75 76 78
Fax comandes 900 65 66 67
43205 REUS

AGENT D'ASSEGURANCES

CAMÍ DE L'ALEIXAR, 40 B
TEL./FAX 977 31 33 99
43202 REUS (Tarragona)

El senyor Garcia em va dir si volia fer un escrit sobre la premsa d'oli, però jo només puc explicar el que he vist i com funcionava.

Així doncs, per poder funcionar, els elements bàsics que necessitava la premsa eren les olives, l'electricitat i l'aigua. Les olives són el fruit de l'oliver. Antigament eren collides a mà i es feien caure al damunt d'unes borrrasses. Avui dia, s'estiren amb uns estris de ferro o plàstic que semblen un petit rasclet anomenats *grapetes*. Ara bé, els de ferro són molt antics, ja que jo en tinc uns del meu avi que ara tenen 116 anys. Si algun any, hi havia poca collita, es feien caure a terra directament, a cops de canya, sense posar borrrasses i després es plegaven a mà.

Un cop recollides, es portaven a la Cooperativa, es pesaven i es deixaven en un racó a l'espera de ser mòltes.

Les olives abans de portar-les a la Cooperativa, s'havien de triar per treure les fulles o petites branques. Tot això es feia amb un aparell de fusta anomenat triador. Ara aquesta feina ja no es fa, ja que hi ha una màquina que les neteja i pesa alhora.

Un cop el producte era al magatzem, començava realment el procés de fabricació de l'oli. Primer s'abocaven els sacs d'olives en una basseteta on es rentaven. D'allí, per mitjà d'un elevador, feien cap a les pedres. Aquest lloc venia a ser com una era alçada on rodaven dues pedres molt grosses de forma cònica que feien la funció de xafar-les i fer-les caure a la *batedora*.

La *batedora* era un recipient metàl·lic amb uns conductes interns en què circulava aigua calenta, i la finalitat era escalfar la pasta per poder treure'n l'oli més fàcilment. Després es feia caure la pasta de mica en mica en una bàssia de rajoleta on era recollida per un home amb una pala de magatzem que la tirava al damunt del cofi per anar fent el *peu*. El *cofi* és una peça rodona de fil o espart (més tard se'n van fer de plàstic) cosit entre ell d'un metre de diàmetre amb una vora més gruixuda per

evitar que caigués la pasta.

El peu de cofins es feia dins d'una vagoneta, que era un recipient quadrat de ferro d'uns trenta centímetres d'alçada, amb quatre rodes d'un pam d'alçada. Es desplaçava per mitjà de rails i davant la premsa hi havia una roda de ferro sobre la qual es posava la vagoneta i es feia servir per girar-la cap a la premsa o a la remòlta. Per fer el peu primer, es posaven uns cofins sense pasta i després es necessitaven dos homes: un que posava la pasta amb la pala i l'altre que portava el funcionament del molí, escampava la pasta amb la mà i posava els cofins.

L'alçada del peu no podia sobrepassar l'alçada del forat de la premsa, havia de quedar ben recte ja que, si no, es deia que no quedava ben pemsat i es perdia oli. Un cop el peu era fet, es posava entre les columnes de la premsa, on era elevat i premsat fins a l'última gota; si es torçava, es feia palanca entre les columnes amb una barra de fusta per tal d'adreçar-lo. L'oli que sortia feia cap a les *bassetes*.

Era una premsa hidràulica que pujava per la pressió de l'aigua; un cop el peu era premsat, s'obria una aixeta, l'aigua sortia, feia cap al pistó i la vagoneta baixava.

Les *bassetes* estaven compostes de dues parts, tres dalt al costat del molí i tres sota en una zona més baixa. La finalitat d'aquestes *bassetes* era separar l'oli de l'aigua, ja que l'oli pesa menys, queda dalt, i anava passant d'una basseteta a l'altra. A la primera de dalt quedava quasi tota l'aigua i a la tercera es recollia l'oli més pur. Pel que fa a les de sota, hi feia cap tot el rebuig de les primeres i l'oli que s'arreglegava era l'anomenat "oli de *bassetes*".

L'oli que s'arreglegava a la tercera basseteta de moment feia cap al cup, allí deixava anar els últims pòsits o impureses, del cup passava a la tina i d'aquesta es repartia a tothom que en volia, ja fos a l'engròs o amb envasos de cinc litres.

Quan es repartia l'oli al detall es venia a quilos i per tal d'anar més ràpid hi havia un

Santiago Anguera fent un peu doli.
Foto: Jordi Mariné

sistema de tubs per poder omplir dues o tres garrafes alhora; ara bé, s'havia d'estar alerta ja que no tenia cap dispositiu i sempre en queia per terra.

Dins les funcions de la premsa, falta anomenar el tercer operari que era el *descofinador*: era l'encarregat de picar els cofins amb una pala per fer caure la pasta enganxada o *remòlta*. De vegades aquest operari s'intercanviava la feina per l'altre que tirava la pasta al cofi.

El molí ja era vell quan es va comprar i es va anar aguantant fins que no va tenir remei: no es trobaven peces de recanvi, ni mecànics ni premsers. Últimament no es trobava personal per fer l'oli i la gent es queixava que s'empraven nois massa joves i inexperts. De vegades fins i tot els de la junta amb molt bona voluntat van haver de treballar-hi. Al final, malgrat els beneficis que podia donar, després de tants problemes es va optar per deixar de fer oli.

Bé, suposo que aquesta que s'ha posat nova ara és per dotar al poble d'un millor servei i donar a conèixer l'excel·lent oli de Vilaplana, que no n'hi cap que ragi a 12 al Camp de Tarragona.

Enhorabona Junta!!!

JAUME BIGORRA MUNTÉ

De les premses

Jaume (Bruno)

Seria bo de dir als lectors de *Lo Pedrís*, (sobretot als més joves, perquè els grans en

cara ho deuen recordar), que a Vilaplana hi havia 3 premses: a cal Simon (que dels anys 40 que no hi és), a cal Manan i a cal Bruno. La de sota cal «Teodoro» (on ara hi ha un magatzem del Genís) era la de cal Bruno i la que hi havia a la casa on viu el Jaume Manco i família era la de cal Manan. Després va venir la de la Cooperativa. Els temps han canviat tant que ara ja en tenim una de nova.

Recordem alguns dels premsers d'aquells temps: «El Josepet Moreno», «El Joanet de la Plaça», «El Salvador Damo», El Cisco Ramones i a la cooperativa hi havia «El Morenet» i d'altres.

Jo, que sóc de l'època de les velles, recordo que anava a portar el dinar o el sopar (segons el temps que feia) al pare, i que en sortir de l'escola... cap a fer una "rosta", que és una llesca de pa torrat al forn i que

Joan (Manan)

després el pare me la tirava a la basseteta de l'oli. Que bo! Ara diuen "quin munt de calories!".

el racó de la llar

VERDAGUER I FOLGUEROLES

Si des de la capital de la comarca d'Osona, la ciutat de Vic, ens dirigim en visita turística cap el pantà de Sau, passarem necessàriament per un poble molt simpàtic i privilegiat, perquè fou el bressol de l'insigne poeta català mossèn Jacint Verdaguer i Santaló.

Aquest poble és Folgueroles, situat a 9 km de la capital, a la zona oriental de la Plana de Vic, ja en contacte amb les Guàrdies i a una altura de 550 m sobre el nivell del mar. Està format, bàsicament per un carrer principal amb cases construïdes els segles XVII i XVIII. La seva església, dedicada a Santa Maria, començà a ésser edificada ja el segle X i actualment pot contemplar-se la portalada romànica de començament del segle XII.

Quan jo vaig tenir l'ocasió de viure en aquest poble hi havia dues cases que es disputaven ésser el bressol de mossèn Cinto. A hores d'ara sembla que ja s'ha desfet l'enigma i la que fou testimoni del naixement del gran poeta, avui ha estat convertida en Museu Verdaguera, que tothom pot visitar. A dos km de distància del poble hi ha un dolmen prehistòric prop de l'ermita de Sant Jordi, - "Ermita al cel suspesa" - que cita a "L'Emigrant".

Aquest fou el primer escenari que va contemplar el gran pilar de la poesia de la Renaixença Catalana que fou mossèn Jacint Verdaguer. Efectivament, nasqué l'any 1845 en una família modesta de pagesos, per la qual cosa, ell coneixia molt bé tot el vocabulari referent als estris, als cultius, a les feines del camp i a la granja pròpies de la Plana de Vic. Als deu anys va ingressar al seminari de Vic i fou ordenat sacerdot quan en tenia vint-i-cinc, després de cinc anys d'haver estat ja premiat als Jocs Florals de Barcelona.

En la seva extensa obra literària es poden distingir la poesia i la prosa, aquesta no tan coneguda com la primera i de la qual esmentarem: "D'Excursions i viatges", "Dietari d'un pelegrí a Terra Santa", "En defensa pròpia", "D'Articles", "De rondalles" etc. En la poesia també hi poden assenyalar dues vessants: l'èpica i la lírica. A la primera pertanyen els dos grans poemes èpics de l'obra verdaguera que són: "L'Atlàntida" i "El Canigó". La primera escrita en magnífics versos endecasíl·labs:

"Vora la mar la Lusitània un dia
los gegantins turons d'Andalusia
veren lluitar dos enemics vaixells;
flameja en l'un bandera genovesa
i en l'altre ronca, assedegat de presa,
lo lleó de Venècia amb sos cadells."

i també amb majestuosos alexandrins (14 síl·labes):
"i al sentir que xuclava la terra ja sos ossos,
de puig i roques dues columnes aixecà;
i en elles amb la clava que dóna al mar, a trossos,
los maleïts realmes, escriu: NO MÉS ENLLÀ".

En "El Canigó" també mostra la seva diversitat mètrica en els versos endecasíl·labs:

"Les buscúries de pins són sos berdisos
los estanyols ses gotes de rosada,
i és son pistil aqueix palau aurífic,
somni d'aloja que del cel davalla".

i octosíl·labs:

"Aprés troben un replà
on descolguen i s'asseuen;
que hermosa la font que hi ha!
que dolça l'aigua que hi beuen!"

A la poesia lírica pertanyen les seves composicions més conegudes: "*Idil·lis i cants místics*", ("Rosalia", "Sospirs", "Sota l'ombreta"), "*Montserrat*" ("La mort de l'Escolà", "El Virolai"), "*Sant Francesc*" ("La Carrossa de Foc", "La Becada", "Lo Violí de Sant Francesc"), "*Pàtria*" ("La Barretina", "L'Emigrant"), "*Flors del Calvari*" ("Al món", "A mos defensors", "A una rosa", "Lo calze i l'arpa", "Vora la mar"), "*Aires del Montseny*" ("Què és la poesia?", "La Veu del Montseny"), "*Al cel*" ("La Va Làctia", "La Lluna"), "*La Pomerola*", etc. Però de tots els sons que mossèn Jacint Verdaguer i Santaló extragué de la seva incomparable lira ens queden aquests versos de "L'Emigrant":

"Dolça Catalunya,
pàtria del meu cor,
quan de tu s'allunya
d'enyorança es mor"

JAUME MESTRE CARDONA

ENDEVINALLA DE NADAL

Qui devia ser el pintor
que diuen que una vegada
va saber trobar el color
per pintar el noi de la mare,
posant-hi tant de fervor
que pintà del bou i l'ase
l'alè que feia escalfor
en freda nit gebrada?

Qui devia ser el pintor
a qui el pols no tremolava
pintant els ulls dels pastors
del color de l'esperança,
i a l'esclat del resplendor
mentre els àngels cantaven,
i volent pintar l'Amor,
sos ulls van enlluernar-se?

Qui devia ser el pintor
que amb la paleta encantada,
va saber trobar el color
per pintar el noi de la mare?

Molts mostren admiració
per ser tan sensible un home.
Però hi ha qui diu que no:
Diu que va ser una pintora...

JAUME MARINÉ FERRÉ

NADAL

Muntanyes, rius, pastors i ovelles,
la mula i el bou dins del portal...
Jesús, els Reis, la neu i estrelles...
Tot és tan dolç!
És que és Nadal!...

MATILDE MESTRE SALVAT

iberCaja

RECORDS NADALENCES

M ha fet pensar en el tema el record d'uns coneguts que, ja fa anys, perderen el seu filllet recent nascut precisament el dia de Nadal. I, des de llavors, i ja he dit que ha passat molt de temps, sempre han procurat per aquestes dates viatjar a l'estranger. A països en els quals les festes nadalenes no se celebressin amb l'esplendor –no dic pas la fraternitat– amb què aquí se celebren.

Perdre un ésser estimat és sempre molt dolorós, però quan aquest és un infant, un fill que passa al davant dels pares, resulta sempre un capgirament de la història que costa tant d'entendre que no s'entén gens ni mai. No hi ha receptes humanes, per a aquest mal.

Nadal, natalici, té nom d'esperances granades, d'amor universal, d'aquesta fraternitat que tant anem pregonant i que tan poc demostram correntment. I per això sempre hi ha qui sofreix. Per la manca d'ajut de qui podria donar-lo i no el dona, o per circumstàncies que, encara que bàsicament qualifiquem de fortuïtes –el cas dels coneguts esmentats en podrien ser un bon exemple– no ho són pas si tenim temps d'aturar-nos un instant a reflexionar. La solidarització amb qui pateix és sens dubte el gran remei oblidat dels nostres dies envers els colpejats per l'infortuni.

Personalment, recordo Nadals ben pocs feliços. Els més immediats de la preguerra, ja carregats de mals auguris; els inexistents, per prohibits, de la guerra i els adulterats de la postguerra. Entre aquests últims recordo especialment un any que, a l'hora de l'homilia, el celebrant es va dedicar a enaltir les excel·lències de la pau cristiana. I va citar aquelles paraules que haurien de ser la base de la convivència per als creients i no entenc pas per què no per als creients... “ I si quan t'apropes a l'altar del sacrifici recordes que no estàs amb pau amb el germà, deixa l'ofrena, vés a cercar-lo i fes les paus amb ell: i després ja tornaràs a oferir l'ofrena”.

Molts anys, per Nadal, quan m'apropo a l'altar de les ofrenes, he mirat atentament a veure si algú se'n tornava cap al carrer a cercar el germà amb qui estava en deute. I no he vist mai ningú. Bé, l'any passat vaig veure que se'n tornava una senyora, però després digueren que era perquè havia recordat que s'havia deixat el televisor obert. I un televisor, val diners, és clar...

Proposo per aquest Nadal la meua ofrena: un instant de memòria pels qui són al passadís de la mort, pels oblidats del tercer món, pels que viatgen en pasteres, especialment les mares gestant, vers el món civilitzat, pels malats, per les dones maltractades, per tots els qui no tenen ni cova per a aixoplugar-se...

Però ara veig que si he de posar-me amb pau amb tants germans, no sé pas si em quedarà temps per presentar la meua ofrena.

I tot just enguany que estreno un vestit i unes sabates i un... i una...

Perquè ja us deueu recordar d'allò de “ Qui per Nadal res no estrena, res no val...”

I en la nostra societat no valdre res és simplement no existir.

JAUME MARINÉ FERRÉ

**ASSOCIACIÓ DE JUBILATS I
PENSIONISTES DE VILAPLANA**

C. del Casal, 3 • 43380 VILAPLANA

PREGÓ DE NADAL

Es una lectura anomenada CALENDÀ, tret del llibre litúrgic martirologi (el més antic del s. V) que contenia l'enumeració de les principals dates de la humanitat segons els diversos càlculs bíblics i que es recita o es canta a la vigília de Nadal anunciant la festa de l'endemà.

“Us anunciem, germans, una bona nova que portarà a tot el poble una gran alegria; escolteu-la amb cor joïós.

Havien passat milers i milers d'anys d'ençà que Déu, al principi, creà el cel i la terra i féu l'home a la seva imatge i semblança; i milers i milers d'anys des del diluvi i l'Altíssim havia fet resplendir l'arc iris, senyal d'aliança i de pau. prop de dos mil anys després d'Abraham; 1250 anys després que els israelites, guiats per Moisès, van sortir d'Egipte; mil anys després del rei David; i finalment, durant un l'olimpiada noranta-quatre, l'any 752 de la fundació de Roma; l'any 42 de l'imperi d'Octavi August; quan el món sencer gaudia de gran pau, ara fa 2002 anys, a Betlem de Judà, un poble humil d'Israel, ocupat pels romans, en una establia, perquè no hi havia lloc a l'hostal, de Maria verge, esposa de Josep, de la casa i família de David, VA NÉIXER JESÚS, FILL DE L'ETERN PARE I HOME VERITABLE, QUE ÉS EL SALVADOR QUE LA HUMANITAT ESPERAVA!

SR. RECTOR

ANUNCIATA

Porto foc per als cors
- digué l'emissari-
mes la pobra gent
varen contestar-li:
- El fred el tenim
a braços i cames.

El gos del ramat
ara no bordava,
com si hagués entès
aquelles paraules,
i veié confós,
com el llop marxava.

El corder petit
de l'ovella blanca
de l'Anyell Nounat
va sentir la flaire
i el cor ple de foc,
i els ulls plens d'albada

JAUME MARINÉ FERRÉ

- Ferro
- Alumini
- Inox

Tel. 977 76 82 68
670 45 59 04

PETITA HISTÒRIA DELS QUATRE MOLINS DE VILAPLANA

El dia 14 de juliol vaig anar a missa com cada festa. Quan mossèn Eugeni va fer el sermó, va parlar de l'evangeli del sembrador.

La llavor que va tirar va caure en terra bona i donà el 100 per 1; l'altra va caure entre pedres i es va morir o bé se la menjaren els ocelles, etc. I seguint el sermó, diu: a Vilaplana, molts anys enrere, també hi havia sembrats i molins. N'hi havia quatre per a moldre el gra que collien.

A mi, això dels quatre molins em va caure, ¿com ho diria jo?, com una llavoreta..., em vaig proposar fer d'investigadora i asseblar-me del que no sabia dels 4 molins.

El primer que vaig fer, va ser parlar amb el Sebastià Molí i ell em va explicar el que sabia...

A la mare del Sebastià li deien la Maria del Molí, molts dels lectors de *Lo Pedrís* la vam conèixer, es va casar amb el Jaumet Bové i si visqués tindria 106 anys.

Quan la Maria va néixer, la seva mare va morir de part i l'àvia, que seria la besàvia del Sebastià, la va portar a casa seva, que en aquell temps era el molí del Carletes. És per això que li deien la Maria del Molí.

Aquell molí ja no treballava, però, si el de més avall, el del Pigat (al tros li diuen, el tros del Molí).

Segons rumors, he sabut que, com que el molí era de Vilaplana i la finca és terme de l'Aleixar, hi va haver raons, discussions i fins i tot un plet per culpa de l'aigua. És un rec d'aigua que comença per allà als Pinets i en reguen fins a l'Aleixar, i d'aquí van venir les raons. No sé com va acabar, ... no he arribat a tant.

Si aneu un dia pel tros del Molí, encara s'hen veuen algunes restes.

Ja tenim dos molins. Els dos que manquen són el molí del Savall i el Molinet.

Escoltant, preguntant aquí i allà, he anat muntant, diguem-ne, un bocinet de la nostra història, de la nostra estimada Vilaplana.

Del molí del Savall encara se'n veu la bassa damunt dels actuals rentadors;

Molí del Carletes.

Foto cedida per Matilde Mariné

al seu lloc hi havia la casa del moliner i el lloc per on marxava l'aigua de la bassa, en diem: "la cacau", que vol dir "l'aigua que cau".

Les vegades que de petits anàvem a buscar fang (argila) per fer ninotets i pilotetes per a jugar. Quan es veremava, els homes anaven a buscar-ne per tapar el cup després d'haver trepitjat el raïm.

La gent de Cal Savall i els seus descendents expliquen que en un aiguat anterior al de Santa Tecla els moliners dormien, van sentir un gran soroll i sortiren per vigilar la bassa que havia quedat mal tancada. Ser a dalt els va salvar la vida. Ells van fer cap a Cal Savall.

Del quart molí, el Molinet, la terra era de ca les Quimetes. Al cap de baix, tocant al pont de Mallafre, hi havia el Molinet.

L'aiguat del 10 d'octubre de 1994, que tots recordarem, va fer desaparèixer un bocí de la part de dalt, prop dels rentadors.

Dons bé, al lloc on hi ha l'estudi del Josep de Cal Pubill és on hi havia la casa del moliner i sota, a baix, al riu, el Molinet. Es comprèn que li deien així perquè molia gra petit i quantitats no gaire grans.

Una de les últimes persones que hi va viure, va ser la Pastora, besàvia paterna de la conxita de cal Pastoret. Aquesta Pastora, jo sé per la meua família, que va ser la padrina de bateig de la meua tia Carmeta Dama.

Durant l'aiguat de Santa Tecla hi van viure també els besavis del Cisco Picon. La besàvia que per l'aiguat anava cap a casa perquè tenia por, portava dos fills: un al braç i l'altre a la mà. A l'alçada de Cal Donísio l'aigua que baixava pel carrer, aleshores era carrer de la Font, avui Mallafre, li va pendre el fill de 5 anys de la mà. Ella alçà els ulls i digué: "al cel sigui".

A l'alçada per on és avui Cal Teodoro, es comprèn que l'aigua el va arrossegar i es va agafar no se sap a on, però el nen es va salvar, i aquest nen va ser el pare del Cisco Picon.

Però aquella pobra mare en va perdre un altre de fill. Quan arriba al Molinet, casa seva en aquell temps, amb l'esglai o l'ensurt que tenia tan gros, és fàcil comprendre que tota ella estava trasbalsada, va donar mamar a un fillet que tenia més petit, la llet no devia ser bona i el nen es va morir.

Jo no sé res més. Si algun lector de la revista sap altres coses dels molins del poble, agrairé la informació.

MARIA RUFINA

Lo Molinet

Foto cedida per Pepita Júlia

JOSEP Mª MARINÉ
MIRALLES
ALFORJA **EXCAVACIONS I TRANSPORTS**

Av. Catalunya, 5 3r 1a

Tel. 977 816 489 Mòbil 610 282 029

43365 ALFORJA

Te'n recordes dels Rentadors?" Li vingué una sensació de tranquil·litat, una remor de fulles i d'aigua, un ressò de xerrameca al voltant de roba ensabonada. "Ja no tornarem a sentir el trosset de riu que queia pels quatre sortidors ni a repescar el *Flota* amb un bastó quan s'escapava de les mans." I no hi podem anar a llegir, ni a parlar, ni a estar. Els ha passat com als cairats dels masos, com als "malecons" de l'entrar al poble, com a la barana de la font de les Creus. "Te'n recordes del pont Vell i els Espinets?" Alguna vegada havia caminat per sota d'aquella construcció i n'havia observat les pedres gastades; d'aquell bosc n'havia fet crepitat la pinassa, hi havia buscat plantes aromàtiques, fins i tot algun rovelló. Els ha passat com al pont del Cama, com a l'Abeurador, com al cirer i al xop de la Riba, com als pollancres del riu; escapçats. "Te'n recordes del Dipòsit Vell i de la Font de la Vila?" Sentí encara el soroll de l'abraçada d'aquella immensa liana que n'envoltava les parets i que ressorgia de violeta a la primavera; veié un rajolí que brollava d'unes lloses, poqueta cosa, i s'ho mirava des d'uns seients improvisats des d'on s'escoltava el riu. Els ha passat com als nius d'oreneta, com al Mitxelín i els seus companys de carrer, records de l'estiu, records del mes de gener. "Te'n recordes dels "adoquins"?" Li vingué el soroll de passes que no es poden amagar, el fregar de les soles de les sabates després de la processó, el relliscar pneumàtic de cotxes i bicicletes, els remolins d'aigua de pluja que no s'entolla, la blavor grisosa de trossets de pedra arrencats de la muntanya amb esforç, modelats amb destresa, arrencats amb suor. Els ha passat com a l'antic rellotge del campanar, com a l'antiga premsa d'oli, simplement substituïts, però arrossegats a l'oblit sota els aiguats i la intempèrie. "T'enrecordes del campanar i l'arc de l'església de la Mussara?" Un perfil d'acabament arrodonit li feia sentir veus d'avantpassats, una xifra gravada en una pedra li feia recordar que n'era el puntal, que arrossegaria les altres amb ella. Els ha passat com als pilars, les voltes, les escales, l'altar, el sostre; ombres difuses, descolorides de l'original, ennegrides de noms propis, disgregades per prestatgeries particulars. "Te'n recordes dels avellaners?" Sentí el cop sec dels seus fruits quan cauen a terra, quan xoquen dins del sac, quan es remenen buscant algun xiulet, quan es trenquen per fer lliures. Li venia al cap el vermell del safrà i l'estirar-se del peix. Els ha passat com als camins d'anar a peu, s'hi han esberlat les pedres de no passar-hi caminant, s'hi han esborrat les petjades i si hi passeges no hi queda marca; nous materials, nous mercats, vells interessos, malenteses globalitzacions. "Te'n recordes de Vilaplana?" Li ha passat com a.....

NEUS SÀNCHEZ ROBERT

OBSERVACIÓ DE LA REALITAT

Constituïen una família Carles, Joan i Maria, molt unida, eren com una pinya encara que alguna vegada, no faltaven petits altercats de germans que s'estimaven. Ai! de qui intentés separar-los o parlar malament d'un d'ells en presència de l'altre. Mare i pare es lliuraven amb tots els mitjans que tenien al seu abast pel creixement dels seus fills, treballant per donar-los col·legi i una bona cultura, però un dia desafortunat les coses van canviar: un malentès, i en el fons no havia passat res greu. Es van allunyar d'aquella amistat que tenien de petits. El Joan es va tancar en banda amb els seus afers de cada dia, el Carles decidí canviar de ciutat per qüestions de treball i la Maria feia front als molts problemes que el destí li havia posat en el seu camí. I llavors ja no tenien temps per a veure's sovint i poder-se explicar els problemes que sorgeixen a diari, i arribà el silenci. Es parlaven poc i a les reunions s'anaven allunyant. Els pares sofrien en silenci, i estaven sempre donant tombs a la mateixa pregunta: Per què? Però s'acostava una data important per a aquella família: els cinquanta anys de casats. Així que van començar a organitzar una festa i ajuntar els seus fills podia servir per estar tan units com ho havien estat sempre quan eren petits. I, d'aquesta manera, poder enfonsar aquell mur que s'havia aixecat incomprensiblement per algun d'ells. Tanmateix, algun d'ells pensava que els altres havien de canviar la seva actitud. De totes maneres, l'amor i l'afecte de cada un d'ells pels seus vells pares romangué intacte, tan sols faltava una petita empenta per resoldre alguns malentesos. I així, al final, van arribar a la conclusió que "fets, fets, i deixa't d'històries". Els pares se sentien feliços i fixaren el dia de les bodes d'or com una festa molt entranyable pels dos avis. Fou el més bonic jubileu arribar a envellir junts. Així van pujar els vells per renovar el sí vull, envoltats dels seus fills, joves, gendres i néts en l'abraçada de pau entre llàgrimes de pena i alegria. Comença una festa perdurable. Així que no es pot ser bon fill i estimar de veritat els seus pares sense ser també germans units per un amor igual de gran.

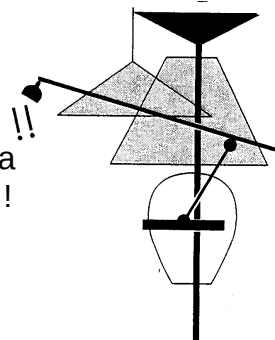
ANTONIO DÍAZ MARTINEZ

C. de Benidorm, 11 (cant. Peníscola)
Tel. 977 75 05 30 - 43205 REUS

NUVIS!!

- Preus especials per a la vostra llista... i col·locació GRATUÏTA!!
- Pantal·les a mida
- Tots els estils
- Il·luminació de jardí

ASSEMBLEA DE L'AVELLANA

El dia 21 de novembre es va celebrar aquí al poble una altra assemblea del sector de l'avellana. S'hi va decidir anar a veure el Conseller en el termini d'una setmana per tal de parlar una altra vegada de les subvencions.

Per fi, sembla que tot i que encara està per aprovar, concediran 100 € + 109 €.

De totes maneres, el divendres dia 6, MAFESTACIÓ, a Tarragona, ja que els pagesos també entrem a la Constitució, (tot i que de vegades en dubtem).

Per altra banda, el passat dia 1 hi va haver les eleccions sindicals. La Unió de Pagesos va tornar a guanyar, tot i que a les últimes eleccions vam treure 22 membres i aquest any 18.

Això s'ha degut al fet que, principalment a les terres de l'Ebre, s'hi ha implantat un altre sindicat que ha aportat molts diners.

TEODOR TOST

III TROBADA DE PUNTAIRES

El dia 6 d'octubre es va despertar amb un sol esplèndid per celebrar la III Trobada de Puntaires que l'Associació de Dones de Vilaplana va portar a terme.

Durant la jornada es va rifar una panera de fruites, una planta decorativa i tres ampolles de cava. La panera i la planta es van quedar a Vilaplana, però el xampany va anar a parar a Botarell.

El dia va continuar amb gran eufòria per part de les participants ja que es van poder reunir amb altres puntaires, van poder canviar mostres de puntes i van aprendre unes de les altres.

Des de l'Associació de Dones de Vilaplana volem agrair la col·laboració a aquelles persones que van fer possible que se celebrés la III Trobada.

Moltes Gràcies.

XERRADA COL·LOQUI SOBRE «LES DONES DEL 36»

El diumenge dia 10 de novembre a 2/4 de 7 de la tarda a la Sala parroquial, la revista "Lo Pedrís" va organitzar la xerrada col·loqui <<Les Dones del 36>> que anava a càrrec de Carme Casas Godessart. L'acte, que s'emmarca dins del cicle de conferències previstes per enguany, va contar amb una bona afluència de públic que quasi be omplia la Sala. Va ser una conferència molt emotiva on es palesava la por, el dolor i tota mena d'injustícies que van tenir que sofrir els perdedors i perdedores de la guerra civil espanyola del 1936. Tanmateix, la Carme, junt amb altres dones i homes d'aquell castigat i malmès país, no va perdre mai l'esperança de que aquella dramàtica situació, que es va perllongar durant més de quaranta anys a la postguerra, canviés algun dia per aconseguir una societat més lliure, justa i solidària. La conferenciant va fer una exposició clara i sentida de les seves vivències personals durant aquell període tan negatiu, dolorós i convuls de història espanyola. Amb testimonis vius com el de la Carme Casas, es recupera i es dona el valor que mereix a aquella part de la nostra història que per diverses circumstàncies s'evità que pogués sortir a la llum pública. Si avui en dia la societat espanyola i catalana ha arribat a un estat de ple dret democràtic, és, sens dubte, gràcies a persones que com la Carme van tenir el coratge de lluitar amb totes les forces dels seu cor per aconseguir-ho.

NOTA DE SOCIETAT - NOTA DE SOCIETAT - NOTA DE SOCIETAT

Ens plau felicitar el nostre estimat col·laborador i redactor Josep Mestre Anguera pel seu enllaç matrimonial. Va tenir lloc el passat dia 9 de novembre, sota tots els millors auguris, en una petita església, dins la més estricta intimitat.

Aquest reporter, però, hi va ser per a cobrir la notícia. Tot i que la premsa no hi era gaire ben rebuda, us en puc fer cinc cèntims (d'euro).

El nuvi, frac gris amb ratlla diplomàtica, camisa blanca i corbatí a l'anglesa gris perla de can Jofre's.

La núvia, vestit llarg amb cua, de seda salvatge, pedreria oriental, un vel fins a mitja esquena de damasc i «xulona». Disseny Ricard's Fun.

Moltes convidades, entre elles, la mare del nuvi, «doña» Montserrat, amb pamelà. Tot amb un estil molt anglès i elegant.

El convit va tenir lloc als jardins del molinet d'un torero famós.

L'entrada era amb credencials. Aquí, un servidor no en tenia.

T. S. FERRERONS.

NOTA DE SOCIETAT - NOTA DE SOCIETAT - NOTA DE SOCIETAT

Genís Torres Aymamí, S. L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29

43380 VILAPLANA

VIALMA, SAT

Esclofolladora d'avellanès

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14 • 43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
c-e salsa@maptel.es

VILAPLANA A NORMANDIA

Es dies 18 i 19 del mes d'octubre passat, tingué lloc al Consell General del departament del Seine-Maritime i a la seva capital, la ciutat de Rouen, concretament, un col·loqui que tenia com a títol el tema: "Quelle alimentation pour demain ?" (Quina alimentació per a demà?).

En aquest col·loqui, organitzat i propulsat pel Sr. president de l'entitat "Europe-Echanges", Mr Philippe Milon, intervingueren representants de la Normandia (França), Ubzen (Alemanya), Wejherowo (Polònia), Kegworh (Anglaterra), Torgiano (Itàlia), Tikaré (Burkina-Faso) i el Baix Camp (Catalunya). Concretament aquests representants ponents del Baix Camp foren: La Srta. Katia Uliague, llicenciada en Biologia i Bioquímica, El Sr. Joaquim Margalef, professor d'Economia de la Universitat Rovira i Virgili, el Sr. Lluís Maria Castellví Valls, alcalde de l'Argentera i tècnic especialista en anàlisi i processos bàsics químics, el Sr. Ernest Aymamí, tinent d'alcalde de Vilaplana i, com a presentador dels participants al col·loqui, representants de la delegació catalana, el Sr. Jaume Mestre Cardona, president de l'entitat Inter Baix Camp agermanada amb "Europe-Echanges" des de l'octubre de 1998.

El moderador i animador del col·loqui fou el redactor en cap del periòdic Paris-Normandie, Mr. Gilles Dauverre, i es tractaren en quatre diferents taules rodones els següents temes: 1) "El productivisme agrícola és encara un avenir?" 2) "L'Agricultura: un repte per als nostres paisatges?" 3) "La producció i distribució: un conflicte permanent?" 4) "La seguretat alimentària, una preocupació comuna?".

A la fotografia es veu el debat sobre el segon tema que fou representat per Sr. Ernest Aymamí del Baix Camp (Vilaplana), BenedettaTurchetti de Torgiano (Itàlia), Helena Artyszuk de Wejherowo (Polònia), Mr. Christophe Bailly i Mr. Francis Beaufils (França). Els presents a la sala podíem participar tots del col·loqui ja que hi havia instal·lat un mitjà de traducció simultània als idiomes francès, anglès, alemany, polonès, italià i espanyol que ens permetia estar al corrent de totes les converses que es portaven a terme.

El col·loqui va finalitzar amb una dissertació sobre el tema: "La política europea: un canvi o solament una il·lusió?", que realitzà el diputat europeu Mr. Jean Louis Bourlanges.

Va ésser tot un èxit quant a l'organització, l'exposició i debat dels temes per part dels delegats-ponents, la previsió dels horaris de cada acte i de tots els restants esdeveniments que es varen realitzar.

Esperem que també siguin un èxit de resolució les propostes que es van fer a tots els governs dels estats allí representats.

JAUME MESTRE CARDONA

demografia

DEFUNCIONS

• Catalina Aixalà Alsina	07 de gener
• Matilde Ferré Ferré	26 de febrer
• Teresa Anguera Rabascall	04 de març
• Encarnació Ferré Ferré	26 d'abril
• Joan Bonet Martorell	02 de maig
• Fc. Javier Garrido Martínez	10 d'agost
• Dolors Cardona Rodríguez	04 de setembre
• Carme Cornudella Martí	22 de setembre
• Francesc Mestre Pàmies	12 d'octubre
• Joan Pellicer Bigorra	19 d'octubre

NATALICIS

- Anna Mateu Munté
- Ignasi Ferré Serra
- Miquel Mariné Mariné
- Jan Colom Queralt
- Joan Masdeu Solé
- Joana Garrido Mariné
- Nil Simó Munté
- Paula Marín Sans
- Raquel Mestre Pluvinet
- Jaume Salvat Farré

ENHORABONA!!!

L'Equip de *Lo Pedrís* vol donar la més cordial enhorabona a l'Antònia i al Jordi, membres de la revista, pel naixement dels seus respectius fills, **Jaume** i **Miquel**.

ENTRE AUTOMOBILISTES

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: ☎ 977 755 816

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

la nostra cuina

DINAR DE NADAL (per a 6 persones)

Primer plat

SOPA DE MANDONGUILLES

Es fa un bon brou amb la següent vianda:

- Pollastre o gallina (1/2) o totes les restes que es tinguin
- 4 ossos (2 de porc i 2 de vedella), que portin carn.
- Una orella de porc
- Botifarra blanca i negra
- Un tall de cansalada virada i ja salada
- Alguna que altra resta de carn que tinguem.

I la següent verdura:

- 2 fulles grosses de col
- Una xirivia
- 2 pastanagues
- 1 "pataca" grossa
- 200 grs de cigrons remullats
- Api

Es fa bullir tot a foc lent, amb força aigua, durant 2 hores (la 1a hora la carn i després la resta).

Al mateix temps, fem les mandonguilles:

- 150 grs de trinxat de vedella
- 150 grs de trinxat de porc
- 1 o 2 ous
- Pa torrat ratllat
- Sal i pebre negre

Es barreja tot i s'hi va afegint el pa fins que quedi bé per treballar. Es fan unes pilotetes ben petites, s'arrobossen amb el pa i se'ls dona un tomb per la paella.

Una vegada el brou fet, el colem i el reservem en una olla a part, on tirem les mandonguilles, i tot el pollastre o gallina, desossat i esmicolat ben petit, i hi tirem pa torrat ratllat fins que ens quedi espès al nostre gust (només cal que arrenqui el bull durant 10 minuts). Ho rectifiquem de sal.

Presentació: Si pot ser, amb la sopera de la vaixella bona o de l'àvia.

Segon plat

CAPÓ ROSTIT

Ingredients.-

Un capó ben maco (o pollastre), 3 cebes, 1 cabeça d'all, llorer i alguna altra herba (farigola, romaní, etc...), panses i prunes seques, conyac, vi ranci, sal i pebre.

Tallaren el capó de la manera que més ens agradi, el posarem en una cassola, juntament amb la ceba, tallada en quatre trossos, i els alls, la major part amb la pell, oli (un dit a la cassola), un raig d'aigua o brou, les herbes, sal i pebre. Es deixa coure a poc a poc.

Per altra banda, posarem en un caçó les panses i les prunes, quasi cobertes del vi ranci i ho fem bullir ben a poc a poc, fins que ens quedi el suc espès i ho reservem.

Quan veiem que el capó és tou i la ceba també, destapem la cassola, hi tirem un petit raig de conyac, deixem que redueixi i que agafi tot un color marró i ja estarà. Rectifiquem sempre de sal i pebre.

Presentació: Posarem el capó en una plàtera i, a banda, la fruita confitada, perquè se serveixi cadascú al seu gust.

Postres

TORRONS D'AVELLANA

Per 150 gr D'avellana:

- una cullerada de mel
- dues d'aigua
- dues d'oli

Es posa tot junt, en una cassola de terra i es cou, tot donant-li una remenadeta. Abans que es prengui, es posa en un motlle i es deixa refredar.

TORRONS D'AMETLLA

Per 1 kg d'ametlla, 150 gr de sucre.

Es posa una cassola al foc: amb una tassa de cafè, plena d'aigua, una pell de llimona ratllada, una mica de canyella.

Deixem que el sucre es fongui. Quan el sucre comença a tenir color s'hi posa l'ametlla i tres rovells d'ou desfets, es remena bé, després el traïem de la cassola i el posem en un motlle. Un cop dins del motlle s'hi poden afegir fruites confitades a trossos.

El deixem refredar i ja es pot menjar.

I és clar, neules.

Acompanyat tot, no cal dir-ho, d'un bon vi negre i un bon xampany. Vi ranci, moscatell, ...

AGR BOTIGA
COOPERATIVA DE L'ALEIXAR

C/ de Guardiola, 58 43381 L'ALEIXAR
Tel. 977 815 290
Tels oficina: 977 815 584 - 977 815 105

Hi trobaràs la millor selecció de productes naturals de la terra.
Oli, vins i caves amb DO. Gran varietat de fruits secs.
A més, productes de qualitat elaborats artesanalment.

Obert cada dia de 10 a 1 i de 5 a 8, diumenges d'11 a 2 (dilluns matí tancat)

Aquest apartat voldria ser una mirada històrica del nostre poble. Per aquest motiu, si teniu alguna fotografia d'interès històric, us demanem que us poseu en contacte amb qualsevol membre de la revista

fototeca

A dalt (d'esquerra a dreta): *Eugeni H., Pepito Serro, Carme Claudio, Blanca i Ferranet.*
Segona fila (començant per l'esquerra) : *Fidel, Bià Mallol, Pep del Xalet, Cisco Sànchez, Maria Castellana, D.Serra, M. Carme Damo.* La petita del davant: *Mariana Rito.* Tercera fila: *Maria Mundeta, Maria Pastoret Agustí.* Davant de tot: *Albert Ferré (Sofia), Pitxi, Simon, Pep David, Agustí Mallol.*

FOTOTECA: "ELS NENS DE LA POSTGUERRA" (pels volts de l'any 1940)

Veure'ns o veure els que ens han precedit reflectits al paper fotogràfic, acostuma a provocar-nos sensacions contraposades, d'enfrontament entre dues realitats, com si d'un mirall en el temps es tractés.

Hi ha coses, però, que no canvien: tots hem pogut anar a escola i hem estat nens. Ni les miradetes ni fins i tot la roba o les postures ens poden dur a engany, som "naltros" mateixos.

Potser l'única diferència l'hem de buscar allí on la fotografia no hi pot arribar. Aquells olors i sorolls ens poden semblar prou familiars, però el cert és que difícilment podrem fer-nos al càrrec de l'obligació de *hablar en español* o que "ells" compreguin res del món de la informàtica.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Si voleu fer-vos subscriptors de *Lo Pedrís*, podeu omplir aquesta butlleta i enviar-la a: carrer del casal, s/n 43380 VILAPLANA o bé doneu-la a algú de l'equip. Ompliu la dades.

NOM _____

ADREÇA _____

TEL. _____ CORREU ELECTRÒNIC _____

Preu: **10 EUROS**

Signatura

LA FRESEA

A mitja nit al cementiri

Una nit de tempesta, un nen anomenat Franqui, va anar al cementiri. El nen era com "Juan sin miedo", molt estrany. Queia molt malament a tothom, però no sabien com desfer-se'n.

A les 12 en punt de la nit (de lluna plena) els morts celebraven un ritual. En Franqui es va amagar darrere una tomba per espiar.

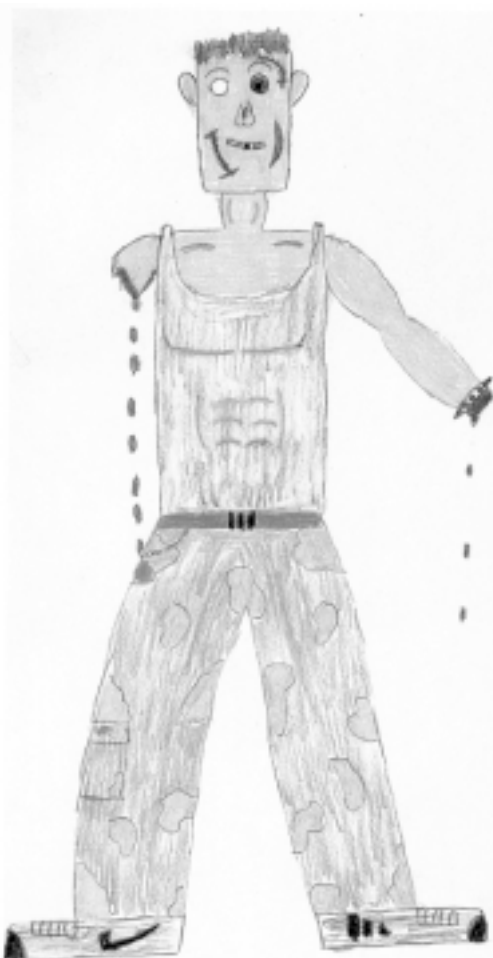
- És al·lucinant!- va murmurar, canviant de posició.
- Hem sentit soroll !!!- va dir un zombie.
- Allà! - va exclamar un altre.

En Franqui corria però no sabia per què.

- I si em quedo amb ells? M'ho passaré millor- és va dir. Dit i fet, es va plantar de cop i va dir:
- Agafeu-me!
- I tant! Va dir amb satisfacció un.

Quan el van capturar el van portar cap en una tomba i el van matar. Després de l'acte van recitar unes paraules màgiques. Al cap d'un moment, el nen es va aixecar en forma de zombie i va dir:

- Ja soc dels vostres?
- Sí - van respondre tots alhora.
- Em podríeu fer un favor? -va preguntar de genolls.
- Depèn! -van respondre, per si de cas.

- Us volia demanar si podríeu atacar el poble.
- Encantats!- van dir contents.
- Sí! Doncs, va, anem!

Van agafar aixades, pals, vidres i estaques. Quan van arribar al poble

tothom corria però no tenien sortida, els van acorralar! Ganivetades i cops van descoratjar a tots els habitants, o això es pensaven.

Quan els zombies van marxar, un noi eixerit va arribar al poble i va veure tots els cadàvers a terra.

- Aquí, aquí! - va dir amb dificultat un cap de persona.
- Què ha passat? - va preguntar el noi.
- Que han vingut els zombies i ens han matat a tots... amb ells hi anava en Franqui- va contestar com a última cosa abans de morir.
- Me les pagaran! Juro pel poble que me les pagaran!- va contestar amb ràbia.

Va anar al cementiri corrents amb benzina i un encenedor. Què podrà fer amb això?

Es va amagar darrere una tomba i va esperar els zombies. Quan van arribar va agafar i ho va mullar tot amb benzina. Quan ja els zombies estaven a fregar d'ell va sortir del seu amagatall i va pronunciar aquestes paraules:

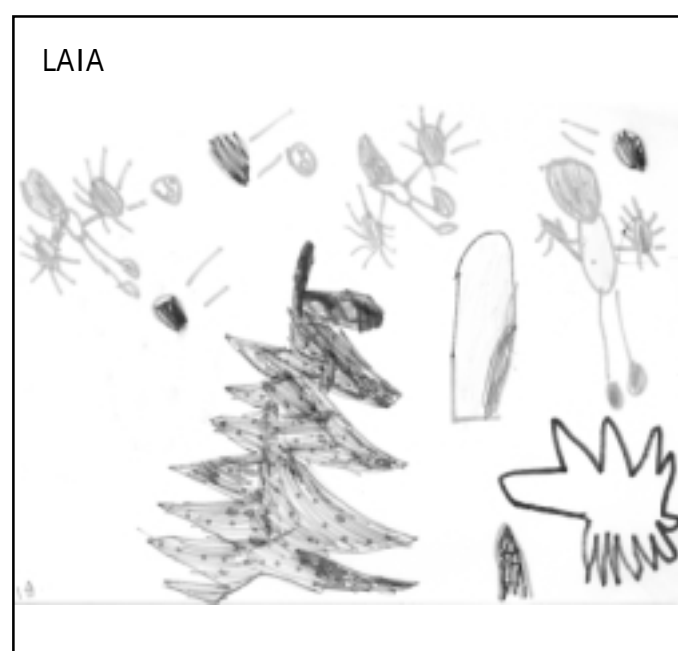
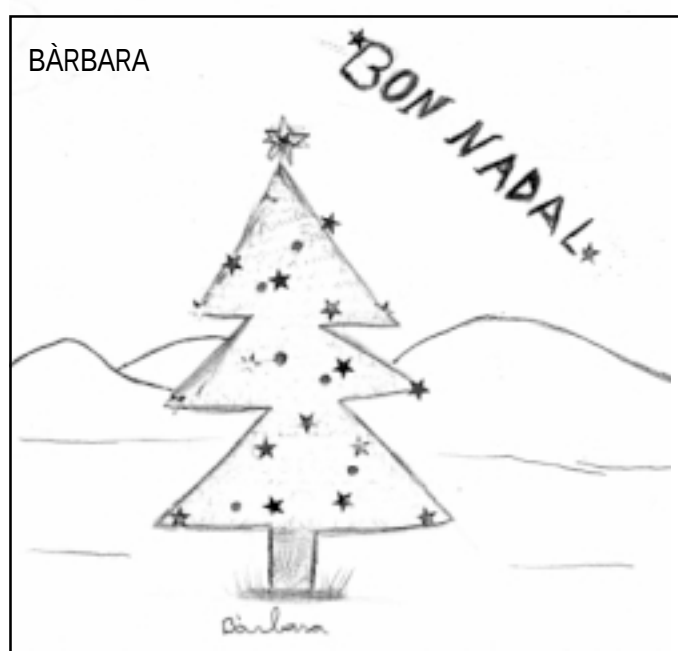
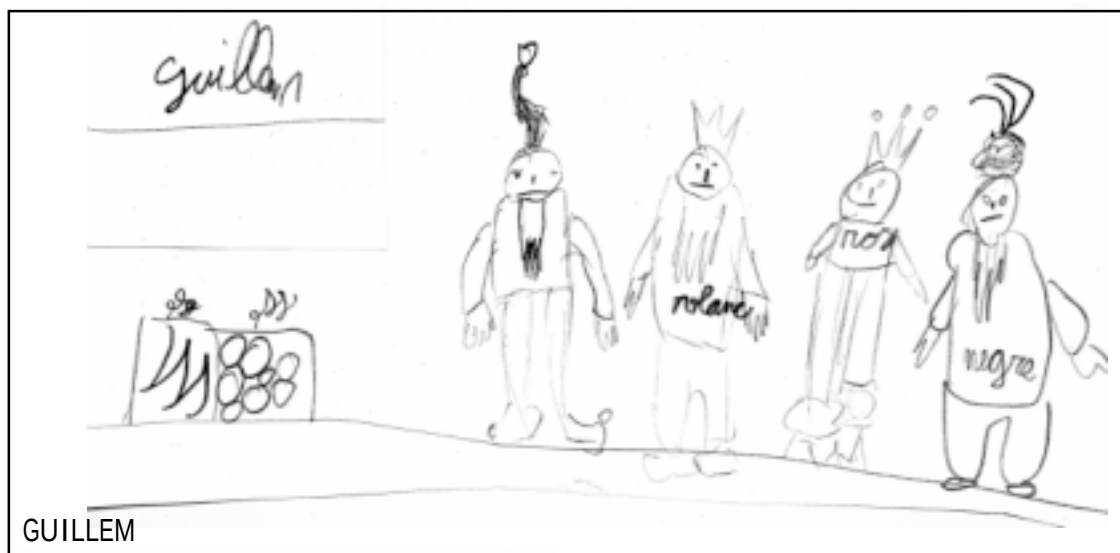
- Moro cremat amb tota la dignitat.

Va cremar tot el cementiri amb ell i els zombies inclosos.

I així es va acabar la matança

Adrià Alonso Salvat

grup
llibreria
papereria
regal informal
joguines
Av. Prat de la Riba, 33
T: 31 55 16 43201 REUS

contes a la vora del foc

Aquesta secció pretén recuperar el llegat d'aquelles persones que ens han transmès la saviesa del passat en forma de contes, històries, cançons i remeis per al cos i l'ànima. Des d'aquí convidem tota persona que recordi històries antigues o que conegui versions diferents de les que aquí s'expliquen, que ens ajudi a enriquir aquesta secció que inicia molt amablement la Maria Planot. Que la disfruteu.

MEI SALVAT

La tia Rufina m'explicava els contes de por, aquells de: - Marieta, Marieta, ja sóc a la primera escaleta¹...- que no puc explicar perquè no me'n recordo, només que quan et deia...- ja et tinc !!!, tenies tanta por que no et podies moure. De vegades també jugàvem a cartes, al cau o a la mona i si perdesies et *xinaven*., et feien posar a la falda boca-baix i donaven copets a l'esquena cantant segons el número que sortia: Per l'1 - *Xuitt...* Pel 2 - *baixa la palla al gos*. Pel 3 - *tres triques, tres troques, no en mengen garrofes, les potes d'un ruc, catacric, catatruc*. Pel 4 - *baixa palla a la diaca, segarem i baterem, portarem la palla a casa, un, dos tres i quatre*. Pel 5 - *baixa la palla al Joaquim*. Pel 6 - *baixa la palla al Lluís*. Pel 7 - *baixa palla al Francisquet o Sisquet*. Pel 8 - *baixa la palla al ruc*. Pel 9 - *baixa la palla al bou*. I pel 10,11 i 12 - *Petac*.

També em ve a la memòria perquè també et picaven a l'esquena una cançó que no s'acabava mai: - *De cuxim, de cuxam, de la terra de l'aram, si diera (diguera) o no diera (diguera), quantes banyes té al darrere. Punxonet o ull de bou?? si deies punxonet: - ull de bou haguessis dit de les penes hauries sortit. Si deies ull de bou - punxonet haguessis dit de les penes hauries sortit*. I tornava a començar.

La mare més aviat era de cantar cançons, en sabia de molt boniques, algunes em feien plorar.

Els contes que conec me'ls explicava la padrina Dolores mentre feia mitjons a la vora del foc, a la llum d'unes ascles ben grans. Jo us els conto tal com recordo que me'ls explicava ella:

EL LLOP I LA GUINEU ANAVEN A APAGAR FOC

En un poblet petit, molt a prop de la Mussara, un dia de bon matí, tocaven molt les campanes. Toquen a foc diuen, i tots corrent hi anaren. "El llop corria com el més valent, la guineu, com una bala, a veure qui arriba primer, es veien moltes flamarades, i tant i tant tocaven les campanes.

La guineu era molt llesta, astuta i espavilada, veié una figuera molt grossa i es va quedar a l'ombra a fer-hi la migdiada. Allí en un foradet trobà la gerra de la mel que el llop havia amagat, en menjà tanta com volgué, i per fer veure que havia suat molt apagant foc, de mel es va embrutar tota, i quedà com si estigués socarrimada... i dorm que dorm a l'ombra de la figuera.

Quan arriba el llop que si que havia apagat foc i de cansat i suat molt que n'estava, en veure la guineu tant trista i desfigurada. Ella li demanà per favor que al coll sarró la portés, puix que estava tan cansada...(no podia caminar de tan tipa i emfraguscada). El llop se la carregà al coll com si es cregués que estava cansada, però el llop era molt viu i ja al riu s'apropaven, ell anava caminant, la guineu al coll encarfada. Quan al mig del riu arriben, el llop fa un gran percut i la guineu tan confiada, dintre un gran toll caigué, tota ben estenellada. El llop tranquil continuà caminant tot dient amb grans rialles: *...I garranyiu garrenyau que se'n vagi riu avall.*

¹ Si alguna persona coneix aquest conte ens faria molta il·lusió que ens l'expliqués.

Pg. de la Mussara, 1
Vilaplana del Camp

PINTURA DECORATIVA
Josep M. Garcia

Tel. 977 81 50 78

LA CIGALA I LA FORMIGA

Vet aquí que una vegada, era un estiu molt calorós, i en un gran camp de blat es trobava una cigala i una formiga.

Al mig del camp hi havia un arbre molt gros, la cigala es posà a l'ombra i tot el dia cantava, que per cert molt en sabia, mentre es recreava per les rames d'aquella formosa figuera.

La formigueta, molt treballadora, encara que era petitona i calladeta, no parava en tot el dia, i amb aquella calor, tots els granets de blat que allí havien quedat després de fer la segada, ella a poquet a poquet cap al niu se'ls emportava.

Les calors van passar i vingueren les gelades.

La formigueta a dintre el seu niu calentona i amb el graner ple de blat.

La cigala a corre-cuita s'adona que no ha fet res, i per més que s'afanya ja no troba res per a menjar, té fred i està desesperada. Ella que era tan falaguera i que mai no s'espantava. Truca a casa de la formigueta i li diu: - *No tinc res per a menjar, tinc molt de fred i molta gana*. La formigueta li diu: - *Què feies tu a l'estiu quant jo, amb aquella calor, treballava tot el dia portant menjar cap a casa?* La cigala diu: - *Oh... jo cantava...* La formigueta contesta: - *Doncs ara balla*.

Aquí sempre et feien la reflexió que havies d'estalviar i arreplegar per quan et poguessis trobar en un destret.

BAR
CASA
Vilaplana

- VARIETAT DE TAPES
- ENTREPANS
- LLESQUES
- ESMORZARS

Carrer del Casal, 3 • Tel. 977 81 56 52 • 43380 VILAPLANA

Conten que una vegada, en un poblet molt petit, passava un home pels carrers amb un sarró ple de coses per a vendre i mentre trucava per les cases dient: - Ave Maria.... - Qui hi ha... (contestaven) *Que voleu un cigronet per a guardar?* La mare de la Marieta va dir que sí, i va guardar el cigronet. La Marieta era una mica capritxosa i li agradaven molt els cigronets, per molt que la seva mare li digués que no el toqués, ella no va creure i es va menjar el cigronet que estava amagat darrere la porta.

Quan va venir l'home a buscar el cigronet, es va trobar amb la sorpresa que se l'havia menjat la Marieta. L'HOMME ES VA ENFADAR MOLT I DIGUÉ; - *Em donareu el cigronet o la Marieta.* A la mare no li quedà altre remei que donar-li la Marieta. L'home la posà dintre del sarró, se la carregà al coll i pels carrers anava cantant... *Canta sarró si no et donaré un cop de bastó!* I la Marieta cantava

molt trista: - *Malai a la cirereta malai a la cireró, si hagués cregut a la mare no fora dins del sarró.*

La Marieta s'ho passà molt malament, però compregué que havia de ser més obedient, i no tan capritxosa. L'home se'n compadí, la va treure del Sarró i la va portar a casa seva. La seva mare quan la va veure va estar tan contenta que no sabia què li passava, i per a celebrar-ho va coure una gran olla de cigronets que tots en menjaren i foren molt feliços.

....i conte contat ja està acabat, i al darrera de la porta hi ha una senalleta de confits, perquè tots els nens i nenes se'n llepin els dits.

(això ho deien després de tots els contes)

MARIA MESTRE

LA MORT DEL LLOP

Aquesta història real me la va contar la meua àvia quan jo tenia nou anys. Era la primera quinzena de gener. Ja feia uns dies que havia caigut una forta nevada per totes les muntanyes de Prades i la Mussara. El meu rebesavi Miquel (després de la guerra carlista), vivia en una masia separada del poblet de la Mussara.

Cansat de tants dies de trobar-se reclus dins el mas, quan la neu començava ja a fondre's pels solars, agafà el sarró amb quelcom per a menjar, la carabasseta de vi, els arpiots, i juntament amb el gosset, partí cap als Motllats, on tenia unes voreres amb arços.

Caminava de pressa per fer-se passar el fred, no avançava gaire per la molta neu que hi havia encara i que li cruixia sota els peus i li dificultava molt la marxa. L'aire era fred però sobre tot molt humit. Ell creia molt convenient poder netejar aquella vorada. Feia anys que pensava fer-ho i mai no havia tingut un dia tan a propòsit. Tan aviat com arribà es posà a la feina amb molt delit, i li passà el dia en un tres i no res.

Ja quasi el dia moria, la boira cada vegada més espessa s'ajeia pertot arreu; de sobte sentí els lladrucs del seu gosset que jeia a uns passos d'on ell es trobava, damunt d'un sac que en Miquel havia portat per assegurar-s'hi per evitar la gran humitat que pertot arreu hi havia. L'home es girà i veié que el seu gos estava tot ansiós, neguitós bordava cada vegada més fort i amb més por.

Entreguà vers on dirigia els seus lladrucs i veié llavors que la causa del seu neguit era un gos llop esparracat, sec i famolenc que s'apropava cautelós. En Miquel aleshores es convencé, com es deia pertot arreu, que els llops, des de la prohibició de les armes de foc, que els governants imposaren, havien augmentat considerablement.

L'home s'acostà de pressa cap on era el seu gosset per protegir-lo, mentre el llop s'acostava també perillosament, ara però va veure que l'home s'interposava entre ell i el gos per defensar-lo o fugir. Mentrestant, en Miquel agafà el ganivet de fulla fixa, que portava dins del sarró, i tragué la beina que acostumava a dur-hi sempre per no foradar-lo. Tot seguit va agafar el sac i se'l va enrotllar al voltant del braç esquerre perquè li servís d'escut fins als dits, amb els quals se'l subjectava, i es plantà junt al ca fent front a la fera. Es veu que la fam era tanta, des de la gran nevada poca cosa havia pogut menjar, es mirà fit a fit l'home, i després el ca, i degué semblar-li més assequible el ca perquè fent un bot es llançà sobre el gosset, que es trobava gairebé tocant al seu protector. Va caure sobre el gos però l'home li clavà el ganivet per sota el ventrell; la fera udolà amb ràbia i reculà per prendre més impuls i atacar l'home que era el que més perillós li resultava. En Miquel veié com si de la boca del llop es veiés pèl del gosset i a l'esquena del fidel animaló vermellejava un xic de sang.

En brincar de nou la fera sobre l'home,

aquest ja l'esperava amb el braç esquerra protegit pel sac. Aguantà l'embranchida de l'animal reculant un peu mentre amb la mà dreta enfonsava tota la fulla del ganivet per sota la costellada del llop. Aquest féu un rogall més que un udol: llavors l'home abraçant-lo fortament amb el braç esquerre a l'entorn del coll, procurant que no el mossegues, el feu caure a terra, als seus peus, i li posà un genoll a sobre el costellam ensagnat. Mentrestant amb la mà dreta li clavà el ganivet a la gorja i foradà la jugular i llavors sentí com les urpes li esquinçaven els pantalons i esgarinxaven la cama.

A poc a poc el llop anà perdent les forces. Es quedà quiet i pocs moments després moria. En Miquel es guarí les ferides de la cama amb el vi que li quedava encara a la carabasseta i el mateix féu amb el gosset i els dos partiren cap al mas, on ja els esperaven ansiosos.

BALTASAR JUANPERE ESTIVILL

En aquesta època en algunes terres de la muntanya cantaven aquesta cançó referent a la mort del llop:

Sortiu gent a la finestra
si voleu veure el traïdor,
i veureu la mala bèstia
que us feia tanta por.
Ja podeu sortir defora
sense pena ni recel
i voltar per la muntanya
com si voltéssiu pel cel.

"la Caixa"

Opinió "on-line"

Que divertit

Quina revista més divertida amb dibuixos, entrevistes, passatemps. Ara van i fan una pagina web. Què s'ha de dir? Que és lo millor que hi podia haver? Doncs si encara és més divertit; ara hi ha molts més articles i a més els pots escriure tu i surten tots. Aquesta es la meva primera opinió i espero que no sigui l'última.

Josep Bigorra i Llauredó

* * *

Des de Mequinensa al meu poble Vilaplana

Des de Mequinensa una abraçada a tota la gent de Vilaplana. Estic contenta que tingueu aquesta web: així estarem mes a prop. El dibuix de la plana principal no sé qui serà l'autor és perfecte per expressar l'entitat de Vilaplana, felicitats.

Montse Virgili Mestre

* * *

Sr. Director del Txinc Txenc

Sr. Director,

Sóc una fervorosa lectora del «magazine», que tan acuradament dirigeix i complaguda per la seva invitació, que hi participem amb les nostres opinions, he posat fil a l'agulla -com se sol dir- i aquí em té.

Admiro profundament el seu estil i espero amb delit cada trimestre per llegir el seu editorial. El del darrer número -«Noves protestes dels pagesos de l'avellana»- és una narració absolutament agosarada, àcida i estic segura que veraç. Només una persona del seu talent i de la seva valentia s'hauria atrevit a publicar el que passa en el si d'aquestes associacions. Botar foc amb només dos o tres mistos és un acte deplorable i crec que cap altre professional s'huria atrevit a publicar-ho, esporuguit per les possibles accions de revenja d'algun pagès amb el bigoti socarrimat, pel foc que van botar.

Rebi la cordial salutació d'aquesta lectora seva, tan fervent.

Marieta del Rebull Viu

Monogràfic

Excel·lent, aquesta edició monogràfica dedicada a l'avellana. Des de l'editorial fins a l'última pàgina, tota la revista traspuja l'enyorança, la tristesa i, ben bé, la ràbia d'aquest nostre poble treballador que, sens dubte, tan estima la seva terra.

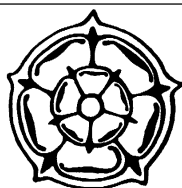
Recordo perfectament, encara, quan els pagesos tenien temps, a l'hivern, d'arreglar els marges que les tempestes havien sacsejat a l'estiu; quan no hi havia gairebé un mal esbarzer en tot el terme, llevat al bosc; quan s'anava a plegar, tot i de genolls, amb una alegria que avui dia no es comprèn. Són temps que, ara per ara, no poden tornar. La gent s'ha de guanyar la vida i, una vegada s'ha tastat la dolçor de poder obtenir uns diners fixos tant si plou com si no, de poder treballar sota teulat, de tenir uns dies de lleure per a viatjar o descansar, qui tornarà a la terra, per quatre rals? Això només ho poden fer, com es diu a la revista, la gent treballadora i vocacional; els artistes de la terra, hi afegeixo jo.

No entenc en economies de grans mercats ni en polítiques, però no em sembla tan complicat arranjar aquesta situació. Seny! Fer servir el seny és l'única solució, però sembla que sigui la més difícil d'aplicar.

Deixeu-me que us expliqui una petita anècdota. Més que una anècdota és una conversa que vaig tenir amb una amiga, aquí, a Tarragona. M'explicava com ja s'havia fet de gran el seu pare; com es planyia, ell, de no poder anar a conrear un petit tros de terra - minúscul- que havia heretat del seu avi i que cuidava des que es va jubilar, i com s'havia entestat la família a convèncer-lo perquè vengués aquest trosset, que ja s'estava tornant bosc. Van aprofitar una celebració, en la qual estava reunida tota la família, per així, tots a una, fer-lo canviar d'opinió. L'home es veu que es va excitar molt i gairebé cridant els va dir: -"La terra, si no és per necessitat, no s'ha de vendre mai! És l'únic tresor que tenim; els aiguats, els focs, les catàstrofes podran arrabassar-nos els diners, les nostres cases, tots els nostres béns. Però la terra sempre queda. Deixeu-la que es torni bosc, no sigui que un dia necessiteu llençar-hi unes quantes llavors". Quan la meua amiga i jo ens vam acomiadar, vaig quedar una estona pensant en això que m'havia explicat que, de tan obvi, no ens n'adonem. La terra, realment, passi el que passi, és l'única cosa que sempre queda. És l'autèntic tresor.

Raquel Virgili

- MOQUETES
- PINTURES
- ESMALTS
- VERNISSOS
- COLES
- PAPERS PINTATS
- BROTJES

Comercial

ROSAN

Pedrera del Coubí, 5
Tel. 977 / 31 71 54
43206 **REUS**

LES ACTES DE L'AJUNTAMENT

**AJUNTAMENT
DE
VILAPLANA**
BAIX CAMP

Lo Pedrís enceta una nova col·lecció que pretén donar a conèixer al poble els resultats dels plens municipals. Per això, a partir del proper número, l'Ajuntament ha pres el compromís amb la redacció d'exposar les actes dels plens a la revista. Per manca de temps, aquest número el responsable ens ha fet arribar el present extracte.

Durant l'últim trimestre de l'any 2002 a l'ajuntament s'ha aprovat:

- Aprovació del projecte d'ordenació del trànsit del nucli urbà de Vilaplana per tal de facilitar la circulació i l'aparcament de tots els vehicles.
- Aprovació de l'obra i subvenció de la millora de l'accés al consultori mèdic per evitar les barreres arquitectòniques.
- Construcció d'un dipòsit regulador d'aigua, amb una capacitat de 283 metres cúbics, situat al terreny municipal ubicat prop del cementiri.
- L'acceptació d'una subvenció del Patronat de Turisme de la Diputació per la senyalització dels recorreguts e indrets, llocs d'interès, etc del nucli de Vilaplana
- Aprovació del preu d'una ordenança fiscal i conversió a euros.
- Aprovació inicial del POUM , Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (Antigues Normes Subsidiaries).
- Aprovació de la 1a. Certificació de l'obra Plaça de la Riba.
- Aprovació de la 1a. Certificació de l'obra " Eixample del Carrer.

OLI D'OLIVA VERGE EXTRA

TECPERVAL

TÈCNICS EN PERITATGES I VALORACIONS

Camí de l'Aleixar, núm. 42, L-4
43202 REUS (Tarragona)
Tel. 977 32 62 44
Fax 977 32 64 58

pintura decorativa

**Alvar Juanpere
Olivé**

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85
43201 REUS
Plaça de les Províncies, 1
43840 SALOU

racó per a la meteorologia

Quan arribi aquesta revista a les vostres cases, coincidirà amb el Nadal: festes entranyablement familiars, moment de records, enyorances i de futur i bons propòsits.

Des del Racó per la Meteorologia he volgut relacionar tot aquest període d'advent amb el temps i l'agricultura.

La rica aforística (proposició breu i sovint enginyosa que enuncia una norma científica, filosòfica o moral sense argumentar-la) creada per la fecunda saviesa popular, fruit de l'observació constant de la naturalesa, al·lusiva al temps d'advent i la influència a la creixuda dels cereals i altres plantes, ens demostra millor que no ho faria cap altre document, la rel pregonada del sentiment místic i religiós que sent l'ànima del poble per aquestes quatre setmanes preparatòries de la gran festa de Nadal.

Les nevades d'advent caracteritzen aquest mes com a molt fred. Com a exemple trobem aquestes dues dites:

«La neu d'advent
gela molt fàcilment»

«La neu del mes d'advent
gela les dents.»

També es caracteritza per ésser molt ventolejat, tal com resen aquests aforismes del Montseny:

« L'advent és el
temps del vent »

Per l'advent
posa't al sol
i guarda't del vent.»

També, relacionat amb l'agricultura, trobem en diferents llocs de Catalunya, aspectes d'aquest període.

A Borén (Pallars) diuen els pagesos que el mes d'advent posa fruit als arbres.

A Falset (Priorat) que el temps d'advent és el mes a propòsit per a poder podar, tallar i plantar arbres.

A Guimerà (Urgell) a l'advent es trascola o es trasbalsa el vi dels cups, es poden les vinyes i s'esporguen els arbres.

Així ens ho demostren aquestes dites:

Com diuen a Bagà (Alt Berguedà):
«Qui no sembra per Sant Mateu,
sembra pel mes d'advent.»

I al Montseny diuen que:

« Si l'advent és mullat,
poca anyada de blat.»

Durant aquest temps és molt bo sembrar alls, segons afirmen a l'Aran, als Pallars i al Ripollès els següents aforismes:

« Cada cosa en son temps,
mes els alls en advent.»

« Si vols l'all coent,
fes-lo per l'advent;
si vols bon aller,
fes-lo pel gener.»

« Si vols all coent
planta'l per l'advent;
si els vols bo i fi
sembra'l per Sant Martí.»

També es diu a Ripoll, encara que no sabem si per plantar-los o menjar-los:

« Cada cosa a son temps,
naps i cols a l'advent.»

Per acabar, podem dir que al nostre poble és el temps de collir olives durant el dia i portar-les, al capvespre, a la premsa de la Cooperativa.

Per cert, voldria felicitar aquesta entitat per la col·locació de la nova premsa, i així poder continuar xafant les nostres olives i a casa nostra. Aquesta indústria de transformació pròpia és un dels exemples de la modernització de la nostra agricultura, tenint en compte els propis recursos, ara que tenim un degoteig constant de buscar i pagar més cares les matèries primeres, lluny de les nostres contrades, i potser contribuint a un desarrelament de la nostra identitat.

Font de consulta: *El llibre de Nadal: costums, creences, significat i orígens*. De Ramon Violant i Simorra. Editorial Alta Fulla.

JAUME FERRÉ

LA ROCA BUFADORA I L'OU COM BALLA

Encara que no tinguin cap relació una cosa amb l'altra, per a mí estan simbòlicament lligades per la meua il·lusió i fantasia juvenil.

De molt jove vaig visitar Barcelona i en la diada de Corpus, el que era molt popular, i deu continuar sent-ho, era "l'ou com balla" que no era més que un ou posat sobre un sortidor d'aigua que el mantenien enlaire ballant continuament.

Doncs bé, després pujant jo a peu pel mas de l'Adrià, m'he trobat amb la roca bufadora, una gran llenca de pedra per

damunt de la qual passa el camí i que per un forat o escletxa de la mateixa pedra i sense que fes gens d'aire, sortia un fort vent que ja senties unes passes abans d'arribar-hi i que aixecava la terra o el que posessis a sobre.

La meua fantasia em féu imaginar que posant un ou a sobre, el mantindria també enlaire i ballant sense cap enginyeria humana ni cap força motriu, sinó aprofitant una gràcia més de la sàvia i meravellosa naturalesa.

No sé sí continua bufant perquè

l'última vegada que vaig anar-hi, fa molts anys, no ho feia i es diu que els vianants l'havien tapat perquè espantava els seus animals.

Aquesta il·lusió o fantasia meua de joventut es veu malmesa quan comprovo el que diu el meu amic Anton Agustenc, E.P.R., en el seu llibre *Records de La Mussara* pàgina 20, que parlant de l'escletxa bufadora diu que a vegades estava mesos sense bufar i acaba dient: D'on deu venir aquest vent? Misteri!

S. JUANPERE ESTIVILL

- CONSTRUCCIÓ DE PISCINES
- MANTENIMENT
- PRODUCTES QUÍMICS
- REGS DE JARDÍ I FONTS
- FONTS ORNAMENTALS

LA SOLUCIÓ PER A LA SEVA PISCINA

Recobriment amb LINER

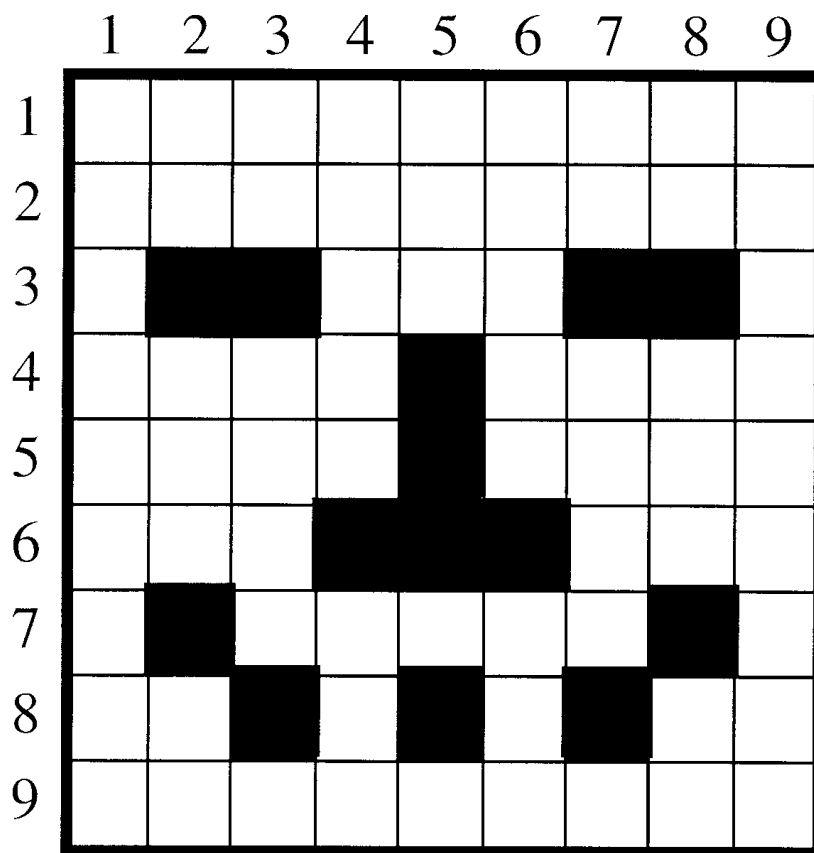
- Solució definitiva al problema de les juntes
- Rehabilitació de piscines i basses d'esbarjo
- Decoració de piscines al seu gust
- Piscines de grans dimensions
- Amb garantia fins a 10 anys

Av. Europa, s/n • Pol. Ind. Constantí

Tel. 977 29 65 12 - Fax 977 29 65 94

43120 CONSTANTÍ / e-mail: aiguanet@interbook.net

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS: 1-És un poble i, si hem de fer cas al seu nom, és pla. 2-Com estan, a vegades, dues de les peces dels escacs que s'han mogut al mateix temps. 3-Cinquanta/Per on feu passar l'aigua quan l'aneu a girar/Una serp? 4-No diu una cosa que s'havia de dir/___, que vol dir vent. 5-Els que són molt endreçats tenen un lloc per a ___ cosa/A Tarragona manxen i a ___ enganxen. 6-Emoció forta que tenen alguns, sobretot si són irlandesos/En Cyrano de Bergerac el tenia molt gros. 7-Te/En fan els mags (i les boles de billar quan xoquen)/Zero. 8-Or/Aquesta lletra n'hi ha que no la saben fer ni amb un canut/Aquesta tampoc/Au. 9- Quan dos es casen, el qui signa i en dóna fe.

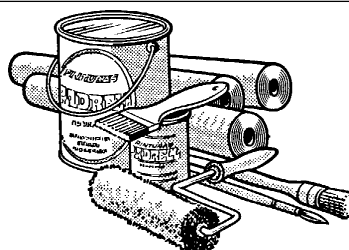
VERTICALS: 1-Diuen que, quan van de pressa, n'hi ha que la confonen amb el *tocino*. 2-Estar a la moda/On van a parar totes les porqueries, com les del *Prestige*, per exemple/Unió Europea. 3-Dues consonants que no lliguen de cap manera, especialment per a un xinès/Allò que s'amaguen algunes dones/Una altra serp? 4-L'artèria més famosa/Fer-ne un és de mala educació, però es pot perdonar si és després de menjar. 5-El va legalitzar l'Adolfo Suárez, una Setmana Santa ja llunyana/Quina por!/Un. 6-Es pot fer en un armari o un moble, però també en un tupè/Ara moltes empreses són punt ___. 7-Sempre va davant dels *verbis* i dels *jectius*/Si sou rics i japonesos segur que en teniu a cabassos/Rodoneta. 8-Nord-est/ Allò que es fa per Carnaval/En quin lloc. 9-Doni consells un expert(especialment els que té la Generalitat en nòmina, que són molts, molt savis i secrets).

F. MARINÉ

CALAPEIRONA
RESTAURANT

Carrer d'Àngel Guimerà, 1 43380 VILAPLANA
Telèfon 977 81 51 71

Alexis
Simó
Munté

TREBALLS DE PINTURA DECORATIVA

C. de Catalunya, 1-3 • 43350 LES BORGES DEL CAMP
Tel. 616 64 38 30